

KARIŪNAS

PIRMOJO LIETUVOS PREZIDENTO
KARO MOKYKLOS KARIŪNŲ
ILIUSTRUOTAS ŽURNALAS

1936 m.

II t.

21 nr.

KARIŪNAS

P.L.P. Karo Mokyklos kariūnų iliustruotas žurnalas. Išėina kas du mėn. Leidžia kariūnų ramovė. Redaguoja lt. Urbanavičius, Simas. Prenumerata: metams — 5 lt. Kariūnams, studentams ir moksleiviams — 4 lt. Atskiras nr. — 1 lt. Adr.: Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokykla, A. Panemunė.

1936 (V) M.

Sausis-Vasaris

21 Nr.

TURINYS

1. *Ulonas*, Nepriklausomybės šventės proga
2. *Ats. j. ltn. B. Vosylius*, Kariškasis auklėjimas kariuomenėje ir jam rengimasis
3. *Kar. V. A.*, Žodžiai apie laisvąjį pajūrį (eil.)
4. *Kar. asp. Gudavičius*, Nepriklausomybei (eil.)
5. *Gen. št. plk. Musteikis*, Prancūzų pėstininkų karo mokykloje
6. *Ats. j. ltn. Rutkauskas*, Angoj
7. *Ats. j. ltn. Brazdžius*, Aspirantų stažo reikalu
8. *Kar. kand. Balys Raugas*, Mūsų dienos kariuomenės dalyse
9. *Kar. gr. Sidlauskas, Balys*, Jis nutilo didžiajam pavasariui auštant
10. *Kar. kand. Balys Raugas*, Ką savanoris pasakojo (eil.)
11. *S. J. Urbonas*, Leitenantas Giedrius
12. *Ltn. Gužaitis*, Būrys artėjant ir kontaktą sudarant
13. Mūsų gyvenimas
14. Įvairumai
15. Mūsų gyvenimo trupiniai

NEPAMIRŠKIME „KARIŪNO“!

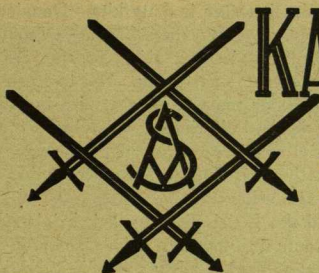
Maloniai kviečiame visus buvusius Karo Mokyklos karininkus, jaunuosius paskutiniųjų laidų karininkus, kariūnus-kandidatus ir visus kitus karius paremti „Kariūną“ savo metine prenumerata. Šis žurnalo nr. iš spaudos išėjo pora savaitių vėliau todėl, kad yra žymiai padidintas. Kitame numeryje tilps taktikos uždavinys — būrys puolant. Visi neatidėliodami organizuotai išsirašykite iliustruotą kariūnų žurnalą šiems 1936-šiem metams! „Kariūno“ reikalais nuo 8 iki 14 val. skambinti: Kar. Št. 56.

Ištaisykite svarb. korekt. klaidą!

Parašuose po iliustracijomis 264—265 psl. išspausa „St. Maixent“, turi būti „St. Maixent“.

Viršelį piešė V. Jomantas. Foto Gaižučio ir kt. Klišes gamino „Vaga“

Spaudė „Šviesos“ spaustuvė, Kaune, Jakšto 2

KARIŪNAS

PIRMOJO LIETUVOS
PREZIDENTO KARO
MOKYKLOS KARIŪ-
NŲ ILIUSTRUOTAS
ŽURNALAS

1936 (V) M.

Sausis-Vasaris

21 Nr.

Nepriklausomybės šventės proga

Kai Tėvynė pavojuje — visi visuomenės rūmai bus paversti kareivinėmis, privačios įmonės — ginklų dirbtuvėmis, rūšiai — parako sandėliais; visi jojami arkliai paimti kavalerijon, visi kiti — artilerijon ir gurguolėn. Jauni vyrai eis kovon, senesni — kals ginklus, o moterys siūs kareiviams rūbus ir, slaugydamos sužeistuosius, lengvins jų kančias.

Barėre

Atskiras žmogus tik vienintelį kartą per metus turi savo specifišką, tik jam vienam tetaikomą šventę — vardadienį. Vėdusiųjų pora švenčia gražios atminties vedybų sukaktuves. O visa tauta, susidedanti iš tų pačių atskirų individų, iš pagrindinių vienetų — šeimų, švenčia dar didesnę, kolektyvinio pobūdžio šventę — Tautos Šventę.

Šia proga paliesiu visų mūsų, — turtingų ir beturčių, mažų ir didelių, jaunų ir senų, vyrų ir moterų, — visos nepriklausomos Lietuvos didžią ir šviesią, kaip saulę, Nepriklausomybės šventę.

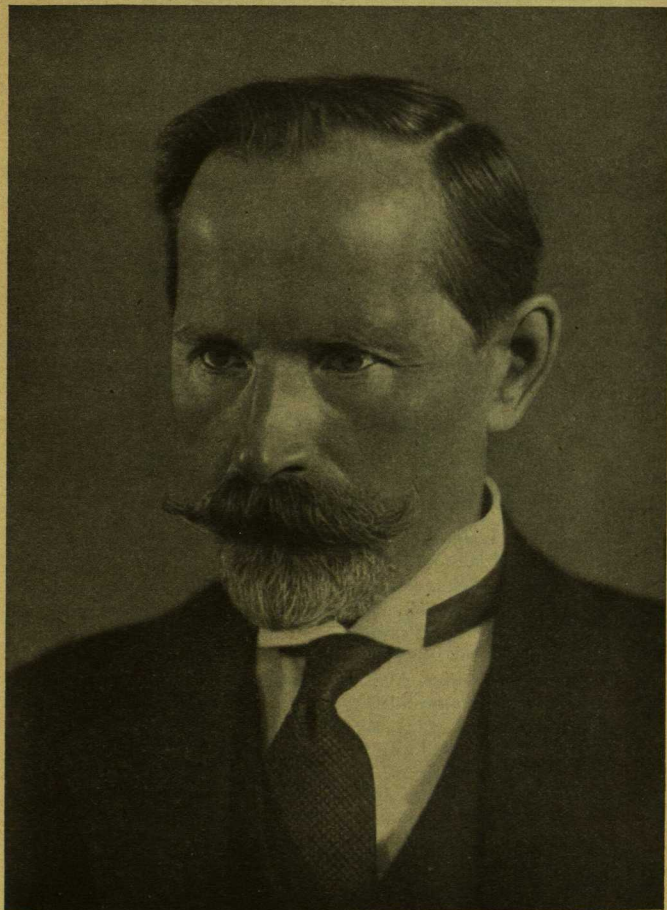
Dabar mes laisvi. Per kruvinas aukas ir pasiryžimą sukūrę nepriklausomą, savarankišką valstybę, mes, nekieno nevaržomi, patys tvarkomės. Turime savo lietuvišką valstybinį aparatą, savo kariuomenę, didžiulį tinklą kraštą kultūrinančių liaudies

mokyklų, universitetų, spaudą, literatūrą ir daug kita. Daugiau nebemokam duoklės, kaip vergai, svetimam atėjūnui — šeiminiukui. Tačiau kad ir gyvename visame plačiam pasauly išsiplėtusios krizės laikus, bet gyvename patys sau. Dėl to ir Nepriklausomybės šventė turi gilesnę prasmę, negu atskiro individo privatinė šventė, ir kiekvienam kultūringam, valstybiškai susipratusiam Lietuvos piliečiui yra itin brangi. Kiekvienas nepriklausomas lietuvis ją didžiuojasi. Dėl to šios šventės dieną visa Lietuva pasipuošė tautinėm vėliavom.

Vasario mėn. 16 d. sukako lygiai 18 metų, kai, baigiantis didž. karui, sunkiais okupantų priespaudos laikais susikūrusi iš dvidešimties žmonių Lietuvos Taryba mūsų sostinėje Vilniuje paskelbė Nepriklausomybės aktą. Neramūs buvo laikai. Rusijos milžinas, pakirstas revoliucijos, griuvo. Vokiečiai, tikėdamiesi laimėti karą, svajėjo Lietuvą ir bendrai visą Pabaltę paversti reicho provincijom. Vokiečių okupacinė vyriausybė apie Lietuvos Tarybos pareikštus norus, sukurti nepriklausomą ir savarankišką Lietuvos valstybę, nė girdėti nenorėjo. Ir vis dėlto jau minėtą dieną tie 20 Lietuvos Tarybos vyrų, atsidavę tėvynei, nepaisant didelių klūdymų iš vok. okupacinės vyriausybės, išdrįso be cenzūros paskelbti „Lietuvos Aide“ Nepriklausomybės aktą, tuo viešai pareikšdami pasauliui, kad Lietuva vai gana svetimo jungo, kad Lietuva pati norinti būti nepriklausoma valstybe.

Štai tie vyrai: Dr. Jonas Basanavičius (+), S. Banaitis (+), M. Biržiška, K. Bizauskas, Pr. Dovydaitis, S. Kairys, P. Klimas, D. Malinauskas, V. Mironas, S. Narutavičius (+), Antanas Smetona, A. Petrulis (+), J. Smilgevičius, J. Staugaitis, A. Stulginskis, K. Šaulys, Dr. J. Šaulys, J. Šernas (+), J. Vailokaitis ir J. Vileišis. Ta diena lietuvių tautos gyvenime yra Naujos Epochos laimės diena.

Nemaža aukų teko Lietuvai padėti ant Nepriklausomybės aukuro, kol per ištikus šimtmečius prarastoji laisvė ginklu vėl buvo atkovota. Nuo liūdnos atminties Liublino unijos (1569. VII. 1) virš trejeto amžių kentė, ilgai aimanavo verguvės ir baudžios pančiais sukaustytas lietuvis — valstietis. Žvėriškai jį mušė, degino ant laužų ir niekino sulenkėjęs, sauvalingas bajoras. Skaudi kazoko nagaika dažnai aižydavo muziko nugarą. Caras varė lietuvius į tolimą Sibirą — ten, pas svetimus. Už ką? Už lietuvišką žodį, lietuvišką raštą...

Respublikos Prezidentas Antanas Smetona

Prasidėjo didysis karas. Dar didesnė priespauda užgulė nualinto lietuvio pečius. Lietuvon karo griauton atsidanginęs vokiečiai okupantas savavališkai plėšė turtą, degino sodžius, šaudė vyrus ir skriaudė moteris...

Didelė akcija iššaukė dar didesnę reakciją. Vargas užgrūdina žmones, juos padaro kietais ir valingais. Lietuvis priprato prie kraujo, kurį didž. karo metu matė gausiai besiliejančių karo laukuose. Jam nebaisu buvo mirti. Tačiau — jis daugiau jau nebegalėjo pakęsti, kaip savo paties, taip ir savo artimųjų paniekinimo, skriaudimo ir žeminimo.

Ir jis pasakė: Ganal...

Kilo savanoriai, spietėsi į būrius. Pirmiau visų ujamas ir skriaudžiamas lietuvis — valstietis arklą ir dalgį pakeitė į durklą bei šautuvą ir ėjo prieš savo buvusius prispaudėjus. Rinkosi vyrai... Pusalkani, pusbasiai... Kartais su ginklu, o dažnai ir be ginklo. Ėjo ir ėjo.

— Kur? Ko?

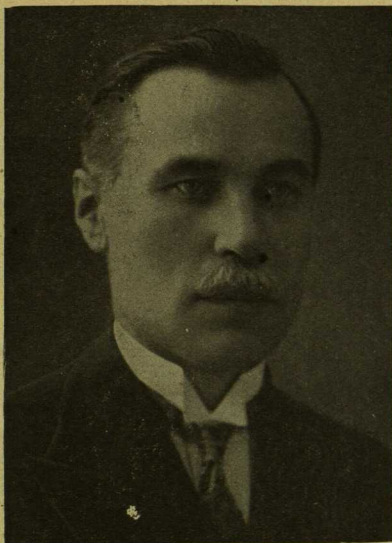
Tėvynės vaduoti, sau savarankiško, naujo gyvenimo iškovoti.

O 1919—1920 metais Lietuvos priešų buvo apščiai. It bičių aplink avilį. Vidaus peoviakai, bermontininkai, bolsėvikai, lenkai — visa nesuskaitoma velniava. Tiedu metai atgimusios vos besikuriančios jauntės Lietuvos valstybės istorijoje — buvo krauju pasrūvę, sunkiausi Lietuvai metai. Jie pareikalavo didžiausio fizinių ir moralinių jėgų įtempimo. Lietuvis tų metų niekad nepamirš. Jis jais didžiuojasi! Tie metai pergales laurais ir kankinių vainikais karūnuoti. Pusantro tūkstančio lietuvių vyrų, savanorių ir partizanų, kaulai išbarstyti po plačią Lietuvos žemelę — paliai Jezną, Kėdainius, Radviliškį, Širvintus, Giedraičius, Augustavo miškuose... O dvigubai tiek sužeistų ir paliktų invalidais skersai ir išilgai nūn tebebraido Lietuvos laukais.

Tas faktas parodo, kad lietuvis moka tėvynę mylėti ir reikalui esant, paaukoti savo gyvybę. Didvyriai žinojo, už ką jie miršta.

Tais didvyriais mes didžiuojames ir visad su didžiausia pagarba nulenkiame galvą jų atminimui...

... Ir štai dabar jau 1936 metai! Vasario 16-ta! Aštuoniolika nepriklausomo gyvenimo metų. Atrodytų, kad mes, laisvi būdami, galim visai ramiai viduje tvarkytis, nesirūpinti

Ministeris Pirmininkas Juozas Tūbelis

rytdienos saugumu. Bet pasauliniai įvykiai rodo, kad reikalinga būti budriems ir, norint išlikti nepriklausomais, tinkamai pasirengti ginti tėvynės nepriklausomybę.

Lietuvos kūnas iš savo išorės dar tebeturi dvi nuolat puoliančias žaizdas: krauju pasruvusį pavergtą Vilnių ir vakarų kaimynų pretenzijas į mūsų Klaipėdą. Kaip vakarų, taip ir pietų kaimynai per radio ir spaudą dažnai skleidžia įvairius šmeižtus prieš Lietuvą. Ypač paskutiniaisiais metais padidėjo vakarų kaimyno apetitas į Klaipėdą. Bet tas mums ne naujiena. Šis apetitas atsirado dar prieš šešis šimtus metų, kryžiuočių ordino laikais. Tada norėta pasitenkinti vien Lietuva. Bet amžiai bėgo ir apetitas augo. Dabar tokio apetito pasotinimui — reikėtų apžioti plotus iki Uralo kalnų... Mes gi nekalti, jei mūsų žemės gabalėlis, esantis artimiausiuose Rytuose, kam kliudo ir jei pasauly esama labai gobšių tautų.

Krašto Aps. Ministeris plk. inž. Dirmantas

Laisvę atgavęs nepriklausomas lietuvis — lengvai ~~jis~~ išsižadės. Ne tam Lietuva susikūrė, ne tam tiek daug kentėta ir kruvinių aukų padėta, kad ją vėl mindžiotų svetimas purvinas batas... Ir labai klysta vakarų kaimynas, kad jis su viena divizija tariamai pasivaikščios po tuos pačius laukus, kur okupacijos metu jis mušė, draskė ir kankino mūsų motinas ir seseris, žudė brolius ir niekino senelius, o mūsų sodžius ir miestus leido pelenais...

Ne. To nebus!

Perdaug jau mūsų kentėta, kad vėl viską reikėtų pradėti iš

naujo. Dėl to mes budime ir paskutiniu momentu ryšimės visam kam, visokiems priešo mėginimams. O ryšimės ne tuščiais žodžiais, bet naikintuvais, tankais, kulkosvaidžiais ir savo krūtinėmis; ginsime kiekvieną tėvų žemės pėdą iki paskutiniųjų... Kaip kadaise įpykintas senovės žemaitis su paprasta ažuoline buože smagiai apskaldydavo metalo šarvais apkaustytą riterį, kryžiuotį, taip dabar, laisvėję užaugęs lietuviai į smurtą reaguos kiekvienu momentu, kas tik kesintųsi į jo laisvę, kesintųsi jį vėl padaryti vergu.

Mes nenorim svetimų žemių, netrokštam svetimo turto. Bet savo niekam neužleisim. Kas mūsų — turi būt mūsų!

Broli, kary!

Tu matai, kad tu dabartiniais neramiais laikais esi vienintelė, didžiausia ir patikimiausia savo artimų ir viso savo krašto apsauga. Nuo tavęs, nuo tavo pasiryžimo ir pasirengimo priklauso tolimesnis tėvynės likimas. Į tave, kaip į angelą sargą, žiūri du su viršum milijonai tavo tautiečių: apginsi ar kaip bailsys sudrebėsi? O juk tu prisimeni, ką sakei priesaikos metu, pakėlęs ranką: „... ginsiu Tėvynės Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę nuo visų jos priešų, nesigailėdamas nei savo sveikatos, nei gyvybės...“ Neužmiršk savo aukšto pašaukimo. Nesudrebėk, stovėdamas tėvynės sargyboje. Nes žinok, kad nuo tavo kardo ašmenų aštrumo ir nuo tavo šautuvo taiklumo priklausys — ar sugebėsi tu atremti priešą ir neleisti jam šeiminkauti brangioje Lietuvos žemėje, ar paliksi jo vergu amžiams.

Atsakyk!

— Nereikia. Tavo atsakymą aš išskaitau iš tavo akių...

Dėl to, Nepriklausomybės šventės proga tau, laisvos Lietuvos kary, būdamas toks kaip ir tu, linkiu trigubai sutvirtėti ir keleriopai daugiau įgyti naudingų žinių, negu tu jų dabar turi. Kadaise bočiai mokėjo gintis, kovoti ir laimėti — mokėsime ir mes.

Visa Lietuva pasipuošusi tautinėm vėliavom. Tautos vėliava plevēsuoja. Ji mums liudija, kad mes jau 18 metų laisvi. Beplevėsuodama ji taip pat primena mums nepriklausomybės karų kruvinas aukas ir didvyrišką pasiaukojimą dėl tėvynės tų Lietuvos sūnų, kurių vieni žuvę fronte, o kiti sveiki ar invalidai kukliai gyvena mūsų tarpe... Toji valstybės vėliava, dėl ku-

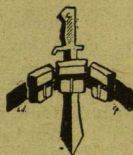
Kariuomenės Vadas gen. št. plk. Raštikis

rios padėta tiek daug aukų, simbolizuoja mūsų laisvę ... Pagerbkime ją! Mes žūsime, bet jos neišsivadėsime.

— Ramiai!

Po ta pačia vėliava susibūrę visi — ne vien sudrausminti, stipri kariuomenė, bet visa vieninga, valstybiškai susipratusi tauta — mes, nežiūrint didžiausių kliūčių, eisime visur, kur tik mūsų mylimas Tautos Vadas ves ... Per erškėčius išvedė mus į šviesą ir laisvę — išves ir iš šių dienų pavojų gražesnėn ateitin!

Ulonas

Kariuomenės Štabo Viršininkas gen. št. plk. Černius

Ats. j. ltn. Bolius Vosylius

Kariškasis auklėjimas kariuomenėje ir jam rengimasis

Kariškas tobulėjimas bei kariškoji pažanga yra tapusi šių dienų valstybių svarbiausiuoju klausimu. Karinis tautos ugdymas yra visuotinis reiškinys. Tai yra todėl, kad karo idėja naujaisiais laikais kitaip suprasta, nei anksčiau. Anais laikais kovojančios valstybės atstovavo vienokią ar kitokią valstybės santvarką, gynė vieną ar kitą monarchą. Dabarties požymis kitas — nacionalinis. Dabar tauta sudaro neskiriamą organizaciją bei vienetą tautiškaisiais pagrindais. Tas pat bus ir karo metu — visa tauta bus įtraukta krašto gynimo darban. Iš to ir plaukia tautos karinimo darbas, tapęs kariškajam gyvenime pilnateisium nariu.

Į kariuomenę, kuri laikoma geriausia gyvenimo mokykla, gauname jaunąją medžiagą — jaunus kareivius. Kariuomenės uždavinys — kariškai juos parengti. Techniškas mokymo darbas remiasi ant idėjinio prado — kariško auklėjimo. Tik sąmoningas, supratingas karys mėgs kariškuosius užsiėmimus bei pratimus. Vadinasi, kariškas auklėjimas turi duoti parengtą kario moralę kariškam rengimuisi.

Šis uždavinys — prieškariuomeninio auklėjimo darbas. Tai — kariško jaunimo auklėjimo sritis: parengti būsimojo kareivio galvojimą teisingam kariuomenės reikšmės bei svarbos supratimui. Tai priklauso visuomenės veiksniams: jaunimo auklėtojams, mokytojams, vadams.

Trumpai palietę visuomeninio kariško auklėjimo įtaką kariuomenei, eisime prie kitos rūšies kariškojo auklėjimo — kariško auklėjimo kariuomenėje. Be abejo, šis auklėjimas yra ano visuomeninio auklėjimo tęsinys, tačiau kariuomenėje įgauna visiškai kitą charakterį. Visuomeninio kariškojo auklėjimo centre yra kariuomenė, o kariuomenės kariškame auklėjime — tauta, nes kariuomenė — tautos idealams siekti. Dėl tos priežasties kariškasis kariuomenės auklėjimas daugiau grindžiamas tautiškuoju motyvu, kuris harmonizuoja su specifiskai kariškuoju.

Kariškojo kariuomenės auklėjimo darbo veiksniai yra karininkai ir žemesnysis kadras. Žinoma, kariškojo auklėjimo sričių programos, išskyrus švietimą, nėra, tačiau šis reikalas privalomas kiekvienam viršininkui spręsti. Kariškąjį auklėjimą — kariškosios nuotaikos kėlimą, būdo savybių, kaip antai: drąsa, ryžtumas, vienybė, ugdymą reikia kiekvienu atveju derinti su techniškuoju rengimu — karišku darbu.

Mums šiuo tarpu įdomu — kaip karininkui pasiekti to tikslo. Viena iš priemonių — tinkamas pasirengimas. Dar karo mokykloje būsimasis karininkas turi pagalvoti, kad jam teks ne tik mokytis, bet ir auklėti. Apie tai ir kalbėsime.

Kadangi kariškas auklėjimas yra idėjinis reiškinys, tai jo vykdymas reikalauja iš karininko viena — tinkamo kariško išsilavinimo, kariško būdo suformavimo. Karininkui charakterį reikalinga išsiauklėti taip, kad jo įtaka valdiniams būtų žymi ir reikšminga.

Sakoma, kad kariuomenė suformuoja žmogaus charakterį, įstato į tvirtas vėžes. Karo Mokykla — juo labiau būsimo kari-

ninko būdą daro tvirtu psichinėmis galiomis žmogaus moralės vienetą.

Šito vis pasiekiant, be dedamų karo mokyklos drausmės pagrindų, kreipiančių teisinga kariško patyrimo kryptimi, norime ypatingai paminėti individualiąsias auklėjimosi priemones, vedančias į vispusišką karišką patyrimą, kuris yra paskui taip svarbus kariuomenės kariško auklėjimo darbe. Tų individualių priemonių skiriame šias:

- 1) Domėjimasis karo lektūra,
- 2) Kariškosios literatūros bei spaudos studijavimas,
- 3) Bendradarbiavimas kariškoje spaudoje,
- 4) Kariškųjų vertybių ugdymas.

Panagrinėkime atskirai.

Domėjimasis karo lektūra — kariško patyrimo pagrindas. Iš tikrųjų: karo mokykloje dėstomi dalykai yra įdomūs ne vien taktiškaisiais atžvilgiais, bet ir psichologiškaisiais. Žiūrint į dėstomąjį objektą ir mokymo ir psichologijos atžvilgiais, galima vispusiškai mokomą dalyką įvertinti. Pagaliau, yra ir specialių tam reikalui skirtų pamokų, kaip antai: karo psichologija, istorija, geografija ir kt., kurios, manome, kiekvieną traukia.

Ši domėjimasi lydi tam tikri reiškiniai, būtent: pagrįstų klausimų iškėlimas, neaiškumų išsiaiškinimas, tikslus užrašų vedimas ir t. t. Visi šie padedamieji faktoriai daug gelbsti norimą dalyką įsisąmoninti. Vispusiškai klausimą išgvildenus, be abejo, rūpinamas reikalas bus visam laikui aiškus, kas teigiamai atsiliepia į karininko kariškąjį darbą kariuomenėje, taigi, ir į kariškąjį auklėjimą.

Kariškosios spaudos ir literatūros studijavimą laikome antra tobulėjimo priemone. Kariškoji literatūra atskleidžia visas norimas kariškąsias sritis. Kariškoje literatūroje individualiai, kas kam patinka, ieško savo išsilavinimui kelti medžiagos. Žymėjimasis ištraukų, jų aptarimas — pirmas kelias į sistematišką va-
lios darbą, į pažangą.

Ypatingas dėmesys kreiptinas į kariškąją spaudą: mūsų ir svetimąją. Mūsų ir užsienio valstybių kariškasis gyvenimas, jo apžvalgos visada turės daug įtakos kariškam būsimam karininko auklėjimuisi: įgys daug teisingų pažiūrų į valstybių kariškąjį rengimąsi, supras daug kariškųjų sąvokų. Be kariškosios spaudos negalimas joks pažangėjimo kelias.

Be abejo, sugebą — būtinai kariškoje spaudoje rašo. Tai

Žodžiai apie laisvąjį pajūrį

Prie marių žalio krašto
Juodi laivai pasviro,
Ir vieną tamsią naktį
Žirgus balnojo vyrai.

Nuo marių vėjas pūtė,
Kai sniegas krauju tvino.
— Laimėti, arba žūti!
Jie vieną žodį žino.

Sutirpo žiemą ledas
Per vieną naktį baisią,
Ir šimtmetinę klaidą
Lietuviai atitaisė.

yra pareiga, nes ši priemonė taip pat iš svarbiųjų kariškam pa-
tyrimui ugdyti.

Paskutinis dalykas, kurį turime aptarti, yra kariškųjų ver-
tybių ugdymas. Kokios tai vertybės? Tai — tėvynės meilė,
drąsa, ryžtumas, sumanumas, vienybė. Jas vadiname kariškomis
todėl, kad tai yra neskiriami kario būdo savumai. Būsimam ka-
rininkui juo pasiimti yra be galo svarbu: juk tą patį reikės ir
auklėjamiesiems — kareiviams perduoti. Duoti galima tik tai, ką
turime. Taigi, būti drąšiam, ryžtingam, sumaniam, draugiškam,
o visiems — būti tėvynės meilės uždegtiems, vieningiems — te-
gul būna neužmirštamasis siekimas, nes tik tokių karininkų tėvynė
laukia. Vadas turi būti drąsus, apsukrus, valingas. Tėvynės
meilė jame turi reikštis patriotiškumu bei tautiškumu.

Tai būtų viskas. Šios priemonės mūsų tenorėta trumpai pa-
liesti: jos veda į tikrą kariško auklėjimo darbą kariuomenėje.
Šiomis priemonėmis būsimasis karininkas privalo papildyti karo
mokyklos tiesioginę esamą drausmės bei tvarkos reikalavimą, to-
bulindamas savo asmenį. Tai yra svarbu, nes tik pažangus kari-
ninkas sugebės tinkamai kariškai auklėti. Tobula karininko asme-
nybė — didelis veiksnys vado autoritetui išlaikyti ir savo įtaką
ugdomuosius paveikti. Taigi, tobulėdami kariškai renkimės tiks-
liam kariško auklėjimo darbui kariuomenėje.

Prie marių žalio krašto
Išaušo laisvės rytas.
Tėvynės žaliais gojais
Atskrido baltas Vytis.

Nors kartais marios skundžias,
Kad vėl pagrobt jas tyko;
Laisvi tėvynės sūnūs
Neleisime grobikų!

Ne 13 mums metų,
Bet amžius banguos jūra,
Nes laisvę mes širdyje,
O rankoj — ginklą turim!

Kar. asp. Gudavičius

Nepriklausomybei

Jos laukė Lietuva, jos troško milijonai
Su degančia viltim, su nerimu širdyse,
Lydėjo Lietuvos karių batalionai
Ir šaukė: „Lietuva, tu mūs krauju atgysi!“

O Laisvė palengva su žalio rūbo skraiste
Keliavo mylimais laukais, miškais ir kloniais,
Suvirko Rytuose kraujo, ugnies pašvaiste
Ir krito be kovos, nebaigusi kelionės.

— Ei, Laisve mylima, keliaukime į Rytus,
Ten laukia mūs Širdis, ten mūsų brolių eilės! —
Bet ji Suvalkuose paniekinta, pavytus
Tyli liūdna, rami be keršto ir be meilės.

Praslinko nežinion aštuoniolika metų .
Su liūdesiu kurčiu, su viltimi širdyse . . .
Bet Laisvės Vilnijoje pasaulis dar nemato,
Dar jam skundai, klaista ir smurtas neįgriso.

Prancūzų pėstininkų karo mokykloje

Praėjusių metų spalį mėn. man buvo suteikta maloni proga pabūti trejetą savaitių prancūzų pėstininkų karo mokykloje St. Maixent'e. Malonus mokyklos viršininkas plk. Hassler ir visi mokyklos karininkai nešykštėdami daug rodė ir teikė visokių paaiškinimų. Taigi, turėjau laiko ir galimumo minėtą karo mokyklą gerai pažinti.

Mokykla įsteigta 1873 m. Avord poligone. Iš pradžių ji buvo skirta puskarininkiams rengti. 1881 m. performuota į karo mokyklą ir perkelta į St. Maixent. Iki 1935 m. mokykla yra išleidusi apie 60 karininkų laidų. Nors mokykla ir nėra tiek populiari, kaip pav., St. Cyr'o karo mokykla, tačiau vis dėlto yra davusi prancūzų kariuomenei daug aukštų viršininkų ir vadų. Jų biustai ir atvaizdai didingai puošia erdvas mokyklos sales, o didelio pastato visa siena nukabinėta marmuro lentomis, kuriose surašyti visi žuvusieji šios karo mokyklos auklėtiniai; vien tik per 1914—1918 m. karą jų yra žuvę 2300... Žiūrėdamas į šias lentas ir prašalaitis pajunti didelę pagarbą tokiai kariuomenei ir tokiai mokyklai. Ši mokykla, už tai, kad išauklėjo ilgas falangas karininkų, kurie mokėjo vertingai mirti už Prancūzijos garbę, yra apdovanota aukščiausiais prancūzų kariuomenės pasižymėjimo ženklais. Mokykla, kaip jau minėjau, yra visai mažame St. Maixent miestelyje, maždaug pusiaukelyje tarp Paryžiaus ir Bordeaux. Be šeštadieniais veikiančio kino, ten jokių pramogų nėra. Taigi, puiki vieta ir geros sąlygos kariūnams rimtai dirbti. Tame mažame miestelyje mokykla išmėtyta net penkiose vietose, netoli viena kitos. Todėl jokių nepatogumų neįėjama. Mokykla turi daug visokių pastatų, daug vietos, daug patogumų, bet be prabangos.

Mokyklos santvarka panaši į mūsų, tik, žinoma, skirtingas mastas. Bemaž visus dalykus dėsto mokyklos etatiniai lektoriai. Kiekvienam dalykui yra 2—3 lektoriai, todėl ir jų skaičius tik-

rai imponantiškas. Visi lektoriai priklauso mokymo direktoriaus. Jisai tvarko bendro ir karinio mokymo teorijos pamokas. Už praktinį kariūnų rengimą atsakingi batalionų vadai. Kuopos nedidelės, jose pilnas karininkų skaičius. Visi kuopų vadai yra didžiojo karo dalyviai. Šie tokio didelio stažo vadai moka pratimams suteikti tikrąjį kautynių vaizdą. Todėl pratimai labai įdomūs ir gyvi.

Lektoriai ir rikiuotės karininkai mokyklai yra parenkami. Kariuomenės dalių užklausiama, kas iš karininkų norėtų eiti į mokyklą lektoriais ar instruktoriais. Norintieji prašymus duoda karo ministerijai. Ten tikrinami kandidatų dokumentai ir tinkamiausi pasiunčiami mokyklos viršininkui, kuris galutinai pasirenka. Mokykloje karininkai laikomi 3—4 metus. Norinčiųjų įstoti į mokyklą yra labai daug, nes į ją patekę turi didelę pirmenybę: į aukštesnį laipsnį keliami pasirinkimu.

Mokykla betarpiškai priklauso ministerio ir turi labai kuklų tikslą — parengti būrio vadus.

Į mokyklą priimami tik puskarininkiai, turį atitinkamą moks-

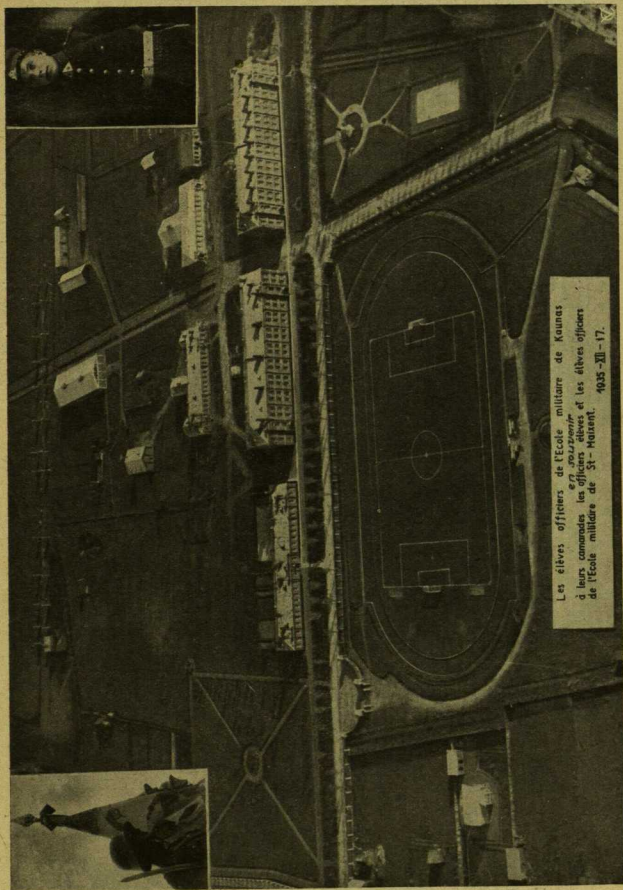
Iš karo mokyklos rūmų St. Maixent'e

*Les officiers, élèves et les élèves, officiers
 de l'École Militaire de St. Maixent
 à leurs camarades, les élèves
 officiers de l'École Militaire de Kaunas.
 19 octobre 1935.*

St. Maixent karo mokyklos kariūnai atsiuntė mums atminimui
 piešinį — savo mokyklos vartų vaizdą

lo cenzą, gerai atestuoti ir išstarnavę pulkuose nemažiau 3,5—4 m.
 Kariūnų amžius nuo 18 metų, o aukščiau neribotas, bet praktiš-
 kai — vyresnių, kaip 25—26 metai, bemaž nepasitaiko. Pri-
 imami ir vedę. Pati kariūnų priėmimo procedūra gana kompli-
 kuota. Norintieji įstoti į mokyklą duoda prašymus savo vir-
 šininkams. Visi prašymai patenka į karo ministeriją. Karo
 ministeris skiria komisiją, kuri vyksta į kariuomenės įgulas, ku-
 rios kandidatai surenkami. Pirmiausia kandidatai rašo rašto
 darbus iš įvairių bendro lavinimo ir kariškų dalykų. Labai

Les élèves officiers de l'École militaire de Kaunas
et leurs camarades les officiers élèves et les élèves officiers
de l'École militaire de St-Maixent. 1938-III-17.

Atminimai St. Maixeut karo mokyklos kariūnams

daug reikalaujama matematikos, fizikos, chemijos. Rašto darbus komisija surenka ir netaisytus pasiunčia į karo ministeriją. Kita karo ministerio skirta komisija egzaminuoja kandidatus mintinai ir duomenis taip pat pasiunčia ministerijai. Ten gautinai išsprendžiamas kandidatų likimas. Taigi, pati mokykla neturi jokio darbo, susijusio su kariūnų priėmimu į mokyklą.

Medžiaginė kariūnų būklė yra labai gera. Pirmaisiais metais kariūnas gauna valdžios rūbus ir apie 300 lt. algos per mėn. Vedusieji gauna dar daugiau. Tačiau visi kariūnai patys turi užsimokėti apie 100 lt. mėn. už maistą. Antrųjų mokslo metų pradžioje kariūnai pakeliami į jaun. ltn. laipsnį ir gauna jo algą, bet turi patys įsitaistyti rūbus ir užsimokėti už maistą. Už viską atsilyginus, kariūnui lieka dar nemaža frankų suma, jo tualetui ir kitoms smulkioms išlaidoms. Atsitikus kokiai nors nelaimėi, neturtingesni kariūnai sušelpiami iš savišalpos kasos. Lėšos savišalpos kasai sudaromos iš kariūnų indėlių, įvairių aukų. Tokios savišalpos kasos tikslas ne tiek materialiai kariūną palaikyti, kiek sunkesnioje jo gyvenimo valandoje suteikti kariūnui moralę pagalbą.

Mokslas trunka 18 mėn. Kariūnai susirenka spalį mėn. pradžioje ir dirba mokykloje iki balandžio mėn. Po to vyksta 5—6 savaitėms į poligoną, o po poligono vyksta 2 savaitių keliuonei, apžiūrėti sustiprintąjį savo rytų pasienį ir didžiojo karo kautynių laukus. Po visos kelionės kariūnai paleidžiami atostogų. Atostogų duodama daugiau 2 mėn. Mokykloje visi kariūnai daug dirba, taigi jiems reikalingas ir užtarnautas poilsis. Kalėdų ir Velykų atostogos 7—10 d.

Po atostogų, rudenį prasideda antrieji mokslo metai. Kariūnai pakeliami į pirmąjį karininko laipsnį. Drausmės atžvilgiu jie pasilieka kariūnais, tačiau turi geresnes patalpas, geresnę ramovę, nenešioja šautuvų ir gauna karininko atlyginimą.

Antrieji mokslo metai trunka iki balandžio mėn. Juos baigę karininkai vyksta tiesiai į pulkus.

Kariūnų dienotvarkė mokykloje yra gerokai perkrauta. Darbą pradeda 6 ir baigia 21 val. Pertraukos priešpiečiams ir pietums visai trumpos. Laisvo laiko kariūnai turi labai mažą. Į miestą išleidžiami tik kas antras šeštadienis ir šventadieniais.

Karininkų (lektorių ir instruktorių) kadras labai gausingas ir didelio patyrimo. Kariūnai gausiai ap rūpinti įvairiausiais statutais ir vadovėliais. Mokykla turi savo spaustuve, knygų ri-

šyklą ir didelę biblioteką. Klasės — amfiteatrai teorijos pamokoms, atskiri kambariai pamokoms rengti, įvairūs kabinetai: ryšių, pionierių, motorų, ginklų. Bendrai, kariūnams duodama daug įvairių priemonių, laiko ir vietos, kad kariūnai galėtų ramiai dirbti. Bet užtat daug ir reikalaujama. Ir tikrai kariūnai labai daug dirba. Pirmais mokslo metais dirba, kad gautų aukštesnį eilės numerį, o antrais mokslo metais, kad gautų teisę pasirinkti įgulą. Be to, mokykla turi kavalerijos grupę, maniežą, sunkvežimių kuopą, kelioliką lengvųjų mašinų, tankus, puikią šaudyklą, pionierių įtvirtinimų laukelį, plaukiojimų baseiną, gimnastikos salę, fechtavimo salę, muziejų ir t.t. Tai vis priemonės, kurios labai palengvina formuoti modernišką kariuomenės karininką.

Darbe visur matyti metodas. Visus mokykloje dėstomus dalykus galima paskirti į dvi dalis: teorija ir praktika. Viena teorijos pamoka trunka 45 min. ir tokių teorijos pamokų labai mažai. Žymiai daugiau laiko skiriama darbui kabinetuose ir dar daugiau lauke. Taip pat daug laiko skiriama kariūnams pamokas rengti. Tankinės rikiuotės visai mažai. Į lauką eina kasdien 3—4 val. Lauko užsiėmimų tikslas — parengti vykdytoją instruktorių ir vadą. Taktikos pratimai atliekami tik lauke ir vis naujoje vietoje. Kadangi arti miestelio pratimams vietos veik nėra, tai reikia nuvažiuoti toliau. Tam tikslui yra sunkvežimių kuopa. Taktikos pratimai skirstomi į dvi dalis: vykdytojo ir vado rengimas. Per tokius pratimus rengiant vadą, visi kariūnai įtraukiami į darbą: atsakyti, kas klausiama, parašyti sprendimą, įsakymą, pranešimą, nubrėžti schemą ir t.t. Toksai darbo metodas tikrai yra geras: per 18 mėn. iš kariūno išauklėjamas savarankiškas, savimi pasitikįs karininkas — būrio vadas.

Angoj

„Mano didžiausias troškimas, kad tamstos būtų
mėte geri karininkai“. Gen. št. plk. *Musteikis*

Jau mes naujo gyvenimo angoj. Karo Mokykloj mūsų gyvenimo dienos baigiasi. Sužys pavasaris, ims kaitinti kaitri Lietuvos saulė, ir mes su Žiląja Motina turėsime skirtis.

Tos angos palaiptėse su dideliu rūpestingumu privalome prisiminti mūsų mokyklos tėvo žodžius: „Būkite geri karininkai“. Kaip to siekti, kur kreipti savo jaunas jėgas, kad tikrai neapviltume savo tiesioginio rūpintojo bei kitų mūsų viršininkų norus bei pastangas.

Visi gerai prisimename pirmąjį pasikalbėjimą su mokyklos viršininku. Jo pastabose aiškiai buvo nurodytas kelias, kuriuo kreipti laivelį...

Teleista bus man priminti p.p. ats. j. leitenantams ir visiems kitiems, kurie panašiom pareigom ruošiasi. Tai, pasakysiu, savotiškos jauno karininko dogmos, giliai įsidėtinios į širdį.

Pirmiausia kiekvienas karininkas turi būti patriotas. Jis neprivalo žiūrėti jokių gyvenimo ar asmeniškų išskaičiavimų, bet giliu įsitikinimu turi budėti savo tėvynės garbės sargyboje. Jis turi būti ištvermingas, nebijąs pavojų net ir savo asmeniškai laimei bei gyvybei. Ne vien blizgantis jo munduras turi kalbėti apie patriotizmą, bet iš širdies gelmių turi veržtis tikrojo lietuvio asmenybė.

To siekdamas jis neprivalo kištis į partines kovas. Jo tikslas — tėvynės garbė ir visiškas paklusnumas.

Šias sąvokas karininko širdyje visumet stiprins religingumas. Religija jam bus vadovu jo gyvenimo impulsuose, su didesniu ryžtingumu ir drąsa leis stoti karo laukan...

Karininko garbė reiškiasi jo drausmingumu, griežtu vykdymu jam duotų įsakymų bei parėdymų. Tuo pačiu įgalina jį ir reikalauti iš savo valdinių griežto įsakymų vykdymo. Racionalus griežtumas ir drausmė gyvenime vaidino ir vaidins svarbią rolę.

Karininkas niekuomet neturi apsiriboti ribokliais savo įgytų žinių atžvilgiu. Jis kaip dailininkas, ar muzikas, kaskart privalo ieškoti — kurti. Jei dailininkas kaskart ieško naujų for-

Aspirantų stažo reikalu

Per visą rudenį ir žiemą kar. ir kar. aspirantai įgyja daug teoretinių žinių. Jas praktiškai realizuoti kar. ir kar. aspirantai vasarą vyksta į pulkus, į poligoną. Yra didi gyvenimo tiesa: „teorija be praktikos — duoda maža naudos“.

Praėjusiais metais kar. aspirantai ypač ilgai gyveno Gaižiūnų poligone — 3,5 mėnesio. Nuvyko į poligoną dar ankstyvą vasarą, o iš jo grįžo tik rugpiūčio mėn. pabaigoje. Taigi, Karo Mokykla taktiškuosius pratimus atliko poligone. Šiuose pratimuose būrių vadų, būrininkų ir skyrininkų pareigas ėjo vyr. kurso kariūn. ir kar. aspirantai. Tie pratimai visiems davė daug realios naudos. Per šiuos pratimus buvo progos kiekvienam kar. aspirantui vadovauti būriui, rodyti savo iniciatyvą, klysti ir iš klaidų pasimokyti. Karo Mokykla, atlikusi nustatytus pratimus, grįžo Kaunan. Kar. ir kar. aspirantams ilgiau pagyventi Kaune neteko,

„mų, tad tuo pačiu karininkas privalo kaskart ieškoti kariškojo meno.

Šiuose savo darbuose jis privalo būti pedagogas. Jis turi sugebėti karo žinias tinkamai perduoti savo auklėtiniams. Tuo pačiu jame privalo glūdėti pedagogo kūrėjo gyslė. Jis turi rasti metodus, kuriais naudodamasis sugebėtų tinkamai perduoti žinias, o tuo pačiu, pažinti savo auklėtinių psichologiją, individualines savybes — tai karininko rūpesčiai... To pagrinde glūdi karininko autoritetingumas.

Tad kiekvienoms karininko pareigoms tinkamai pasiruošti, pamokomis bei pratimais siekti mokslinimo bei auklėjimo tikslų yra menas. Perskaityto statuto „šiltas“ atpasakojimas karininkui turi būti svetimas. Jis tas pačias mintis turi patiekti įdomiai, vadovaudamasis bendraisiais pedagogikos dėsniais: vaizdingumu, dėmesio patraukimu, konkretiškumu.

Šiuo keliu einąs karininkas tikrai bus vertas Lietuvos karininko munduro garbės ir aukšto vardo visuomenėje.

Tad, kol laikas, turime su tuo tinkamai susipažinti, tą sau į galvas iš anksto įsidėti, nes tai mūsų būsimą gyvenimą pareiškose visada vaidins lemiamąjį vaidmenį.

nes po dešimties dienų reikėjo išvažiuoti į pulkus atlikti stažo, o su pulkais vėl grįžti į Gaižiūnų poligoną . . .

Kar. aspirantai į pulkus vyko kupini energijos, vilties, su gražiausiais idealais: patys mokytis ir kitų mokyti. Bet tuos gražius idealus ne visiems teko įgyvendinti.

Pirmoje pamainoje Gaižiūnų poligone buvo du pėstininkų pulkai, į kuriuos kariūnai ir kar. aspirantai pėstininkai buvo suskirstyti. Šiuose pulkuose kar. ir kar. aspirantai buvo labai įvairiai traktuojami. Pav.: vienam pulke kar. asp. ėjo vien tik grandininkų, gr. pavaduotojų ir eilinių pareigas; o vyr. kurso kariūnai ėjo būrio vadų, būrininkų, būrininkų pavaduotojų pareigas; jaunesnio kurso kariūnai pratimų metu eidavo skyrininkų pareigas. Vidaus tvarkoje vyr. kurso kariūnai būdavo būrininkais, o jaunesnio kurso kariūnai — skyrininkais. Kar. aspirantai — be pareigų. Atrodo, kad kar. aspirantams praktika yra mažiausiai reikalinga. Tuo būdu būsimasis karininkas, atlikdamas, palyginti, ilgą stažą pulke, negauna nė kartą vadovauti būriui. O ką kalbėti jau apie kuopos vadovavimą? Kar. aspirantas, eidamas eilinio pareigas, neturėdavo progos sekti būrio ar kuopos vado darbą, negirdėjo tų viršininkų duodamų įsakymų.

Antrame pirmosios pamainos pulke į kar. aspirantus buvo žiūrima visai skirtingai. Kar. asp. vidaus tvarkoje ėjo viršelių, būrininkų ir būrininkų pavaduotojų pareigas. Jaunesnio kurso kar. ėjo skyrininkų ir grandininkų pareigas. O per pratimus: vyr. kurso kariūnai ir kar. asp. ėjo būrių vadų ir būrininkų pareigas. Žinoma, visiems tų pareigų neužtekdavo, nes nebuvo tiek daug būrių bei kuopų. Tačiau pareigūnai keisdavosi: vieną pratimą vadovaudavo vieni, kitą — kiti.

Likusieji be pareigų kar. asp. būdavo stebėtojais. Tie stebėtojai per pratimus būdavo arti būrių bei kuopų vadų. Jie stebėdavo, ką daro pareigūnai-vadai. Toks stebėjimas, mano manymu, yra daug tikslesnis, vaisingesnis, negu visą laiką eiti eilinio pareigas. Pirmuoju atveju matai kiekveina kuopos ar būrio vado judesį, girdi kiekvieną jų duodamą įsakymą — žodžiu, visą jų darbo eigą. Suprantama, kad galima daug iš to pasimokyti. Stebėtojai į pratimus eidavo sargybos uniformoje.

Antrosios pamainos pėstininkų pulkuose kar. aspirantai pareigoms taip pat būdavo skiriami ne visiškai vienodai. Dviejuose iš tų pulkų aspirantams vadovauti atitinkamiems daliniams irgi neteko.

Mūsų dienos kariuomenės dalyse

Kai su kariūnų kandidatų atostogų liudijimu ėjome pro didingus Karo Mokyklos Šefo vartus, savyje jau jautėmės kaip iūnais. Po penkiolikos atostogų dienų sugrįžom pro tuos pačius vartus į raudonus mūrinius namus, kuriems su džiaugsmu atnešėme savo žaliąją jaunystę. Bet čia tik trumpai pabuvę, pasižiūrėję į vyresniųjų brolių drausmingas eiles, pasiklausę jų dinamiškų, Panemunės klonius linksminančių dainų, su viltimi, kad ateity ir mes tokie pat vyrai būsimė, išvažiavome į kariuomenės dalis, išeiti naujokų mokymą.

Atvažiavom ir išvažiavom. Išvažiavom pažint jauno kareivio gyvenimą, jo rūpesčius, vargus, kad, pagaliau, patys pasidarytumėm tikrais kareiviais, kad paskui galėtumėm būti tikrais kariūnais, o ateity — gerais, pažįstaniais kareivį ir jo gyvenimą viršininkais.

Dabar jau šeštas mėnuo, kai gyvename jauno kareivio gyvenimu. Todėl mums, jau pažengusiems nors mažą žingsnelį priekin, itin svarbu pasvarstyti, ar mūsų kelyje nėra spragų, ar mes tinkamai vykdome mums pavestą uždavinį, kurį paskyrė mūsų vadovybė, ar sąžiningai rengiamės nešioti garbingąjį kariūno vardą.

Gyvename su jaunais kareiviais, kurie, palikę tėviškės laukuose plūgą, atėjo į pulkus pasimokyti vartoti ginklą, kad reikalui esant sugebėtų, kaip pridera laisvam lietuviui, ginti savo sodybas nuo priešų kėsینimosi. To paties tikslo vedini ir mes veržiamės į kariškąjį gyvenimą.

Su tais jaunais vyrais šiandien mes gyvename bendrą gyvenimą. Mums yra skirtas uždavinys pažinti kareivis ir jo gyvenimas. Tai nėra lengvas darbas. Kad suprastumėm jauną kareivį, reikia būti psichologais, reikia su juo susibičiuliuoti, mokėt įžvelgti į jo sielos gelmes. Reikia į kareivį pažiūrėti iš arti.

Dar dėl pratimų nagrinėjimo. Kai kuriuose pulkuose kar. aspirantai į nagrinėjimus buvo siunčiami, o kai kuriuose — ne.

Kar. aspirantai, kaip būsimieji atsargos karininkai, mano nuomone, pratimo nagrinėjime turėtų būtina dalyvauti.

Nūdieniam mūsų gyvenime tai yra būtina, nes to ir į dalis atvažiavome. Todėl turime tą pareigą sąžiningai ir gerai atlikti. Juo labiau, kad antros progos jau nebeturėsime, nes paskui reiks būt viršininkais, o būsime blogais viršininkais, jei nemoskėsime savo valdinių suprasti.

Reikia atkreipti ypatingas dėmesys į tai, kaip to žalių laukų vyro, atėjusio į karių eiles, formuojasi dvasia. Reikia mums, būsimiems viršininkams, išmolti pastebėt kiekvieną jo jaunos sielos virptelėjimą, reikia išmolti pažinti jauno kareivio galvą. Reikia žiūrėti, koks jis yra tik ką atvažiavęs į dalį, kaip jis keičiasi ir kaip, pagaliau, formuojasi jame kariška dvasia. Šiame atvejuje mes turime būt, kaip sakiau, psichologais. Tada ateityje jau žinosime, kaip prie jauno kareivio prieit, kaip geriau į jį paveikti. Dabar tai mums nėra sunku, nes mes su jais bendraujame, kaip lygūs su lygiais.

Kasdieniniame gyvenime mus iš jaunų kareivių tarpo išskiria garbinga Karo Mokyklos uniforma. Dėl jos mes beveik visose kariuomenės dalyse esam privilegijuojami. Juk mes, kuriems netenka „pamanevruoti su šluota“, kareivių terminu sakant, negalėsime suprasti, ką reiškia skubiai pašluoti ar ką nors išplauti. Vadinasi, nedirbdami kareiviui skirtų ūkio darbų, mes jau lyg nebe pilnai įprasminam savo stažą. Aišku, apie tai netektų kalbėti, jei mes būtumėm buvę išsiųsti į dalis ne Karo Mokyklos uniformoje, bet tų dalių, kuriuose skirtas išeiti stažas. Tačiau esmė ne čia: spragos mums nebus, jei mes gerai stebėsime kareivį, kaip jo bėčiuliai, bedirbantį ūkio darbus.

Be to, dabar mes privalom jaunam kareiviui kuo daugiausia pagelbėti. Juk ne vienas iš jų trokšta kuo daugiausia išmolti, kuo daugiausia išsilavinti. Todėl mes, draugaudami su jais, galim papasakoti daug iš visų mokslo sričių. Kiek žinom patys, tiek galim jiems pasakot. Juk beveik visi nori žinoti iš gamtos, technikos ir kitų mokslo sričių. Čia tieskime jiems nuoširdžią bėčiulio ranką. Žinokime, kad tą paprastą, rodos, menkutį darbą dirbdami, prisidėsime net prie visos tautos kultūrinimo, švietimo. Skatinkim juos skaityti knygas, raginkim veržtis į mokslą. Čia mūsų, kariūnų kandidatų, yra didelė pareiga!

Bet, mano išmanymu, mūsų uždaviniai su tuo, kas suminėta, dar nesibaigia. Mes privalom, stebėdami jauną kareivį, pažinti ir jo tiesioginį viršininką — skyrininką, arba vyresnįjį — grandinį ar puskarininkį. Kam tai reikalinga?

Jis nutilo didžiajam pavasariui auštant

1

Vakarais verkdamo smuikas. Taip gailiai ir skardžiai. Kaip nuskriausta mergaitė. —

Ugniniai saulėlydžiai ištirpdavo vakaro sutemose ir vėšaliuose upelio gluosniuose smuikui atsiliepdavo lakštingala. Tokia pat prastutė, panaši į tą sermėgių, kurio rankose smuikas aišmanuodavo. —

Tik vėlų vėlų vakarą, kai baltos miglos pakildavo iš pievų, balų ir imdavo supti naktį švelnia ramybe, tada nutildavo smuikas.

Sakytum miglų užliūliuotas. —

2

Vasaros būdavo tokios gražios. Kvepiančios medumi ir pradalgėsna suverstu šieniu.

Vakarais jis senoviškai sėdėdavo po liepa ir virkdindavo smuiką. —

Dar ir šiandien prisimenu jo malonų veidą, dideles mėlynas, tvirto žvilgsnio akis ir tą lanksčią ranką, kurioje švitruodavo smičius. —

Dažnai sėdėdavau šalia ir nesuprasdamas jo klausdavau, kodėl smuikas tik aimanuoti moka. Jis nieko neatsakydavo, o tik

Vyresniaisiais ir mums reikės būti. Todėl privalom jau dabar įsižiūrėti į kareivio tiesioginį viršininką, kad paskui galėtumėm spręsti iš matytų pavyzdžių, kokie viršininkai daugiau paveikia į kareivį, kokie žem. viršininkai jaunų kareivių yra gerbiami.

Negalime užmiršti ir savo kariškų žinių багаžo. Juk mes privalom išeiti visą naujoko mokymą kariuomenės dalyse. O mokytiis reikia taip, kad nedarytumėm gėdos Karo Mokyklos uniformai.

Taip leisdami dienas kariuomenės dalyse, grįžę atgal, galėsime Karo Mokyklos viršininkui pasakyti: „Tamstos skirtą uždavinį atlikome“ ...

paglostydavo man galvą ir nuleidęs smuiką žiūrėdavo man į akis. —

Kai išaušo didysis pavasaris, kai daugel ankstyvai pražydėjusių žiedų buvo apšlakstyti krauju, nutilo ir smuikas. —

3

Motina išleido jį kryžiaus ženklų palaiminusi. Stambios ašaros ritosi jai per veidą, mažomis srovelėmis bėgo vargo ir senatvės išrėžtomis vagelėmis, bet ji buvo tikra jo motina.

— Tegu jis eina. Jis myli mane ir turi eiti . . . —

Pavasarij, tokį audringą, kada vakarais dangujė šviesdavo gaisrų prošvaistės, smuikas tylėjo.

Tarytum jo stygas kas būtų sutraukęs. —

Smuikas kabėjo ant sienos. Ten išeidamas jis jį paliko. Buvo apdulkėjęs, pamiršęs širdis kerėti. —

4

Žinia atėjo nelauktai. Motina ilgai verkė ir man nepaprastai buvo jos gaila.

Aš negalėjau be skausmo žiūrėti į tą vaškinį veidą, giliai kaktan įdubusias akis, kurios ašaromis vilgė kartu su žinia atsijusią Vyčio kryžių . . . —

Tada aš nežinojau, koks brangus buvo tas kryžius, ant raudonos juostelės, su juodais dryžiais, kabąs.

Kryžių motina pakabino šalia smuiko. Ant sienos. Ašaromis pasruvdavo jos akys kiekvieną kartą, kai jos žvilgsnis užklysdavo ties smuiku ir kryžiumi. — —

5

Daug pavasarių praėjo nuo to laiko, kai nutilo smuikas. Aš jau nebegaliu kasdien pamatyti smuiko ir šalia jo kabančio kryžiaus, tačiau motina dar gyva.

Ji jau visai paseno. Senatvė viską iš jos pavogė. Net ir ašaras. Ji dabar jau nebeverkia ties smuiku susidraugavusiu su kryžiumi.

Kai aš atsilankau, ji visada manęs klausia žiūrėdama į smuiką:

— Ar pameni, vaikel, kaip gražiai Juozas čirpindavo . . . Amžiną atilsį. —

Taip, aš pamenu tą verkiantį smuiką. Girdžiu jo raudą kiekvieną vasarą. —

Bet . . . jis dabar tyli. O šalia jo kybo Vyčio kryžius. — —

Ką savanoris pasakojo

Ne pasaką, ne padavimą gražų
papasakosiu tau:
aną tikrovę kaip mirażą
dar ir dabar matau.

Tai buvo metai, kai ugnimi
žydėjo žemė ir dangus,
tai buvo dienos, kai gyvenimas
nebuvo mums brangus.

Tada mus laisvė paviliojo,
užbūrė tasai žodis mus!
Irėjome visi lig vieno
palikę tėviškės namus.

Motutės laimino, mergelės verkė,
nes buvo skausmo nemažai .
Visos šalies nelaisvės vargą
mums skundė pakelių beržai . . .

Išėjom kautis mes dėl laisvės
ir kovėmės drąsiai.
Kentėjome mes sunkų alkį
ir buvome basi.

Bet aimanų nesigirdėjo,
nors kraujo liejosi klanai . . .
Nukaišėme laukus kryželiais,
kur krito vyrai milžinai . . .

Tai kas, kad daug skausmų patyrėme
ir daug vargų pakėlėva,
bet Lietuvos padangėje
iškėlėm Laisvės vėliavą!

Leitenantas Giedrius

(Fragmentas)

Žvaigždučių perlais šykščiai nusagstyta vasaros padangė palengva blėso. Vaiskaus pilnačio sidabrinta aksomo švelnumo naktis rasotų krūmų gaurais išsipuošusiais Jesės skardžiais, unksningomis Napoleono kalno pašlaitėmis nejučiomis nuslinko į pilkuojančius vakarų tolius. Į šiaurę nuo Napoleono kalno, puikiose Nemuno ir Nėries pakrantėse išsitiesęs, vėsioje būnė dančios vasaros dienos tylumoje saldžiu ryto letargu alsavo mės dernusis Kaunas.

Pietiniame laikinosios sostinės priemiestyje, kairiame Nemuno krante stūksančių miškuotų pašlaičių papėdėje iš ryto prieblandos kilo aukštyn raudonuojančių mūrų eilė. Tuose niūriuose, paprastuose dviejų trijų aukštų prieškarinės statybos krašto apsaugos ministerijos fligeliuose tilpsta vienintelė mūsų krašte Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokykla. Tie pernelyg kuklūs, taisyklingomis eilėmis susirikiavę rausvų plytų mūrai, mažo priemiesčio pastatų aplinkumoje, dominuojančiai kilo aukštyn, bylodami apie kietą, sudrausmintą, nepalyginti skirtingą kitoms mokykloms, vispusiškai rinktinių jaunuolių — kariūnų gyvenimą.

*

Karo Mokyklos rūmų trečiojo aukšto langai staiga sutvaskėjo purpurinėmis ugnelėmis. Pro juoduojančias Dr. Basanavičiaus šilo pušų viršūnes išsoko didžiulis, degęs saulės ratas. 107 fligelio ilgame trečiojo aukšto koridoriuje, ties langais ant pilkų betono grindų, nusidriekė auksiniai rytinių saulutės spindulių pluoštai.

Prie vieno lango, ties tvirtomis geležimis užkryžiuotomis ginklų sandėlio durimis, koridoriaus prieblandoje išaugo niūrus, bejausmis šalmuoto sargybinio profilis. Kartas nuo karto išplėsdamas rytmečio miegu limpančias akis, jaunesniojo kurso kariūnas Algimantas Giedrius įtemptai stebėjo ilgą, vis daugiau nušvintančią koridoriaus perspektyvą, žvairuodamas ir į apie didžią sargybinio pareigą bylojančias ginklų sandėlio duris. Ties dešiniuoju kariūno Giedriaus skruostu nuožmiai blizgėjo šaltas durtuvo plienas, o nelengvo šalmo slėgiamoj sar-

gybinio galvoje raizgėsi palaidų minčių gijos. Paskutinis paimamos laiko pusvalandis kariūnui Giedriui vilkosi nematytu tingumu. Įvairiausių minčių ir vaizdų narpalynė, pusantrą valandos cirkuliavusi sargybinio smegenyse ir vaizduotėje, pagaliau kažkaip nutrūko ir atsipalaidavo. Bene milijoninį kartą, per dvidešimt metų einant sargybon ir stovint poste, jaunesniojo kurso kariūno Giedriaus vaizduotėje atgijo atskirų jo gyvenimo pasakos vaizdų grandinė...

*
* *

... Rimtu, susirūpinusiu veidu penkerių metų Algiukas užgulęs Višinskio „Elementorių“. Nutaukuotuose popierio lapuose se primityviškai primarginta riebių raidžių.

— Sūri rasa. Sūrus sūris. Ašara sūri, — bado vaikas savo murzinu pirščiuku labiau už kitus suglamžytą, gerokai užsiraičiusiais kampais „sūrųjį“ elementoriaus puslapį, kurį skaitydamas dažniausiai suklupdavo. Šalia knygon įknibusio ir balsiai savo liesą burnelę varstančio Algiuko, gale siauro liepinio stalo, sėdi visa dešimtimi metų už jį vyresnė jo sesuo Onytė; iš storoko naminio audeklo ji siuva tėvui marškinius ir kartas nuo karto žvilgteria į skaitantį savo jauniausį ir paskutinį brolių „pagramduką“...

— Skaityk iš naujo. — Autoritetingu rimtumu sako mergina vaikui, o pati visu atsidėjimu įknimba siūti „perkelinį“ pridamos marškinių krūtinės kraštą. Vos išprakaitavęs be sustojimo sunkiausias vietas, ir vėl gavęs įsakymą jas kartoti, vaikas taisosi verkti.

— Na, na, vaike, mokykis, skaityk! Ko neklausai? Žiūrėk man, kad kitą žiemą jau „ant mišių maldų“ pereitum, — valdinę tonu prabilo mėlynakis, žemo ūgiu, prie pečiaus kanapinių pantų besukęs tėvas.

Tyliai šnipšėdamas Algiukas abiem rankom patraukia žesmylyn pasipūtusį elementorių ir vėl nuo to pačio puslapio viršaus, kiek tyliau, pradeda: „Sūri rasa. Sūrus sūris. Ašara sūri“... Sustojusi siūti sesuo Onytė atidžiai seka skaitantį savo broliuką, o liūdnu, dar daugiau susirūpinusiu Algiuko veidu, lygia greičiai abipus jo tiesios, liesos nosytės, nejučiomis nurieda du blizgą iš tikrųjų sūrių ašarų karoliai...

myną. Pastarasis valandėlę patylėjęs, nė nemirktelėjęs vėl paslaptiškai prašneko:

— Kitą sykį septynias dienas išbuvome nevalgę... Galvą gale vieną naktį virtuvė vežė mums į pozicijas maistą, o prie katilo sėdėdamas virėjas samčiu maišė verdamą valgį. Tai pajutę „amponai“ kaip šovė iš armotos, tai kulka — žybt ir nukirto virėjui galvą. O galva — tykšt į verdančią sriubą!.. Ir žinai, ką mes padarėme? Greitai griebę samtį išmetėme iš katilo virėjo galvą ir grumdamiės godžiai sėmėmės į katiliukus karštos sriubos...

— Et, nepalauk už bloga, kaimyne; kokia pavardė — tokia ir šneka, — numojo ranka šlykštėdamasis, papykęs senis Giedrius. Mažasis Algiukas tik pusbalsiai nusiklekeno, o jo rusvais skruosčiukais žaidė gudri šypsena ir paslėptas abejingumas.

— Ką čia! Užteks apie tas „vainas“. Na, sūnau, paskaityk garsiai mums čia ką nors iš tos savo knygos: matau, kad jau nerimsti, — kailinių kišenėn kišdamas užgęsusių pypkę, naujai užvedė senis Melagis.

— Kad nežinau ką... — kukliai kraipė šviesią galvytę staiga nukaitęs Algiukas.

— Tai kas žino, jei tu nežinai. Skaityk, jei dėdė prašo. Pasirodyk, ką moki, — paragino tėvas neišdrįstantį sūnų.

— Kaip juokdarys Ezopas rinko savo ponui veršių liežuvius... — nepakankamai drąsiai prabilo besiryžtantis vaikas, perskaitydamas ilgoką antraštę dešiniojo puslapio viršuje.

Baižus Algiukui skaityti ilgoką humoristikos dalykėlį, klausiesieji nuoširdžiai nusikvatojo, o patenkintas vaikas tylėdamas pradėjo greitai versti vieną kalendoriaus lapą po kito. Storoko kalendoriaus puslapiuose retkarčiais sumirga vienas kitas tikybinio turinio paveikslėlis, lapoti pavyzdingų daržovių paveikslėliai, o gan gausiam blaivybės propagandos skyriuje visame puslapyje ant alkoholių vaizduojančios bonkos kaklo užtūpydyta šiurpi giltinės kaukuolė, stačiais kampais žemyn nuleistomis plikų griaučių rankomis... Vienam kitam puslapyje riebus, archaiško šrifto antraštės kalbėjo apie atkuntančios lietuviškosios spaudos plėtimąsi, šviesesnėmis ateities viltimis linkniavo Lietuvos vardą, garsino plačiai skleidžiamas blaivybės idėjas.

— Mokytas vyras, tas tavo sūnus. Dar mažas, varlė, o

skaito — lyg riešutą kremta, — keldamasis eiti namo vakarienės, pakeltu tonu tarė Melagis, iš įpročio išverstomis akimis žiūrėdamas į senį Giedrių.

— Matai, kaimyne, nors aš ir nemokytas, nors ir „ant liosų“ Suvalkuose „išbrokavo“, bet vaikus, tai visus lavinu, mokinu. Parvažiuodamas iš turgaus, vietoj „kringelio“ ar saldainio — kokią knygelę vaikams nuperku. Sakysim — kad ir sapnėninką; vaikai ką susapnavę — varto, ieško, ką tas galėtų „ženklinti“, na, ir tokiu būdu išmoksta, — tėvišku pasitenkinimu paaiškino Algiuko tėvas.

Laimingas, savimi patenkintas vaikas tik susirietė, pasėdėdamas užkeltas ant suolo savo mažas, tiesias kojytes, o aštrus Algiuko žvilgsnis atsirėmė į pustuštį, viduryje šviesiu, stambiu kursyvu kiek teprimargintą aptrinto kalendoriaus puslapį:

*„Lietuviais esame mes gimę,
Lietuviais norime ir būt.
Tą garbę gavome užgimę,
Todėl neturim leist pražūt“...*

*
*
*

... Tūkstantis devyni šimtai penkioliktųjų metų vasara gausiai prakaitavo krauju ir dūsavo patrankų griausmais. Padūmavusiomis Suvalkijos lygumomis ir kalvomis skrajojo klaidūs mirties raitelis, kruvinu, atšipusiu dalgiu šienaudamas iš apgriuvusių duobių išsikišusias, pilkuojančias kovotojų galvas...

Lygumomis, tai charakteringomis, kai kur gana aukštokai šoktelėjusiomis, kalvelėmis kukliai vingiuoja paprastas, senų gluosnių, jovarų bei vienmarškinių, kasašakių beržų saugomas kaimo kelias. Palyginti, gan simetringai iš abiejų kelio pusių įkaitusioje vasaros vidūdienio tyloje sutūpusios šiaudakepurės, daugumoj nemažais vyšnynais apsikaišiusios sodybos. Nyki ramybė gaubia tuščius, toli į abi kelio puses nusitęsčius, prie vasaros darbų ramiais kaimiečiais neklibždančius laukus, o pačiose sodybose kur ne kur pasirodo bailiai beslankioją karo rykštės plakami žmones.

Tuo tarpu vienur kitur vinguriuojančiais keliais, vietoje kybančių dulkių, it karštų pelenų, debesyse linguoja prakaitė sužliugusios, tylios tūkstantinės nurudusių uniformų gretos. Kai

kur jas lenkia greitai prarūkstą eskadronai arba sunkiai traukiamų vienodų vežimų ilgos voros. Kolonos traukia į dundančius vakarus.

*

Trys kilometrai už priešakinių rusų linijų. Kareiviškų batų nutryptam didelio, senoviško vyšnių sodo kampe visu atsidėjimu susimąstęs Algiukas kasa „apkasus“. Visai panašiai, kaip prieš keletą dienų matė, nuėjęs su nusiminusiu tėvu apie pusę kilometro nuo namų į vakarus.

Rusiškai varvaliuodami kareiviai paskubomis ruošė atsarginę poziciją. Net be arklių, patys savimi, nugriebę tėvo vežimą, išvežė visas geriausias, naujam gyvenamajam namui įrengti tik prieš pat mobilizacijos paskelbimą išpiautas lentas. Su ašaromis prašė senis Giedrius gražinti jam nors pusę lentų. Tačiau tesigirdėjo tik lentas naikinančių piūklų skambesys, o platūs kariški kirviai godžiai lesė žūstančių tėvo turtą. Kareiviai Giedriui beveik nesuprantama kalba piktai prikaišiojo, kad šią medžiagą jis, tur būt, norįs palikti vokiečiams.

Algiukas tą dieną savo susirūpinusio tėvo nesuprato. Jis buvo beveik patenkintas. Patiko jam kalnelių atšlaitėmis išvingiuoti dengtų apkasų grioviai, saugios, didelės slėptuvės slėnyje. Taigi dabar rimtas susirūpinęs berniukas, aštriai nusmailintu šipuliu iškasęs išraitytą apkasų liniją ir jos užpakalyje įrengęs trejetą didesnių slėptuvių, lygiagrečiai pozicijos, ant žemėn prismaigstytų pagaliukų raizgydamas iš sesers nutyktos balzganus lininius siūlus, stato „spygliuotų vielų“ kliūtis.

Už sodo pasigirsta kariška daina. Lydima kelio dulkių, grįžta iš apkasų pamainai Giedrių sode stovinti šaulių kuopa. Susirūpinęs fortifikacijų vykdytojas su baime pasitraukia nuo įrengtos „pozicijos“ kiek toliau ir žiūri, kada netrukus besiskiriantai kuopa sumins, sugriaus jo darbą. Algiukas taip norėtų pats, už sodriai sužėlusio dilgėlyno prie svirno sąsparos atstojęs, kietais, sudžiūvusiais grumstais bombarduoti „germanų apkasus“. Jis pats savo ūkavimais moka puikiai pavaizduoti leskiantį, iš rankos „iššautą“ sviedinį ir jo efektingą sprogimą „priešo pozicijų rajone“.

Įsukusi kieman ir seno, gumbuoto klevo paunksmėje sustojusi, dulkėta, išvargusi kuopa laisvai pasklijo vyšnyno kryptimi, kur tarp medžių baltavo mažų palapinių namelių eilės.

— Ot... pozicija! — įterpdamas trižodę rusišką šlykštę

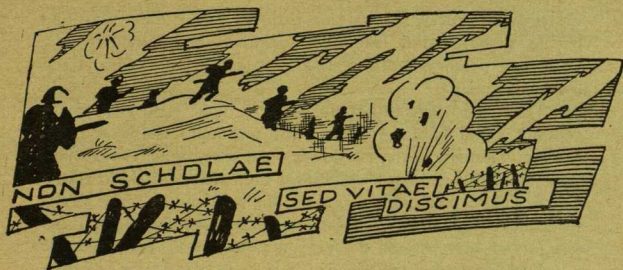
nę, linksmai sušuko pirmas Algiuko darbą išvydęs kareivis. Nusikvatojo ir kiti arčiau žingsniavusieji vyrai, ir didžiausiam mažojo „kariautojo“ netikėtumui — šypsodamiesi atsargiai visi peržengė Algiuko „įtvirtintą ruožą“, jo neišardydami, nesumindami... Daugiau negu patenkintas Algiukas vėl priėjo arčiau įrengtų „apkasų“ ir smagus, abi rankas į pabrizgusias kelnaičių kišenes susikišęs, savo basomis, saule nudegusiomis, subraižytomis kojytėmis trepsėjo vietoje. Nerūpestingas, vaikiškas Algiuko žvilgsnis klaidžiojo po pilkus, it žemė, nurudusius, neskusčius iš apkasų grįžtančių vyrų veidus, po jų purvinas, sušleptas, bespalves uniformas.

Tos dienos naktį Algiukas nubudo persigandusios motinos žadinamas. Vienmarškinis, į jos sijoną įsikabinęs greitai išsiritu kieman. Visas vakarų dangaus pakraštys liepsnojo vienu milžinišku gaisru. Chaotiškai spragėjo šautuvų šūviai, skaudžiai kaleno kulkosvaidžių plaktukai, o nuo baisiausio armetų griausmų akomponavimo klaidžiai drebėjo žemė.

Vaitodamas Algiukas puolė kambarin rengtis, o ties svirno durimis jau stovėjo visokiais daiktais pakrautas vežimas. Pora įkinkytų gražių arklių tyliai stovėdami bailiai karpė ausimis ir didelėmis, protingomis akimis žiūrėjo į karo gaisru žydyntą vakarų dangaus pakraštį.

Staiga už sodo didžiausiu triukšmu plyšo oras. Vokiečių artilerija pradėjo „čiupinėti“ netoli už kluono rugiuose stovinčią rusų sunkiąją bateriją. Įsakantis tėvo riksmas suvijo vežiman dar galutinai nepasirengusią bėgti šeimyną, o paskutinis išokdamas senis Giedrius skubiai griebė vadeles. Greitai išriedėjo iš unksningo kiemo braškėdamas perkrautas turto vežimas, o jame tarp patalų sėdėdamas ir atgal žiūrėdamas Algiukas grauždžiai verkė: patvoryje ties avietynu, ramiai iš bliūdelio pieną belakanti, namuose pasiliko pamiršta jo rainoji katytė...

Kai po keliolikos minučių pasiekęs vieškelį vežimas negreitai judėjo į tamsią rytų nežinomybę, atsigrįžęs į kažkur tolumoj pasilikusius namus, Algiukas pamatė, kaip ten palengva kilo aukštyn, vyniojosi užiančios liepsnos rankos... Namuose pasiliko katytė... Namai degė... O gal ne jų?... Gal kaimyno?... Vis toliau pasiliekančio kaimo pakraštyje, gaisrų praskiestoj nakties tamsumoj perkūnais kukavo, po kelias laukuose sutūpusios, rusų armetų gegutės. —

Ltn. Gužaitis

Būrys artėjant ir kontaktą sudarant

BENDRI NURODYMAI ARTĖTI

Žygiuojanti priešo link mūsų kariuomenė prieš momentą, kada turės nueiti nuo kelių ir slinkti laukais išskleistose rikiuotėse. Tai turės būti padaryta tada, kai galima bus tikėtis sistematingo lėktuvų bombardavimo ir artilerijos ugnies.

Žinoma, jau ne vieną kartą lėktuvai galėjo būti puolę tą žygiuojančią koloną ir anksčiau, bet tai dar nebuvo sistematingas bombardavimas, nes priešo kautynių lėktuvai galėjo pulti mūsų žygiuojančias dalis tik tada, kai jas pastebėjo priešo žvalgomieji lėktuvai ir apie tai pranešė kautynių lėktuvams. Tada kautynių lėktuvai pagal to žvalgomojo lėktuvo pranešimą, arba net jo vedami, galėjo pulti žygiuojančius, specialiai tam pasiruošę (kulkosvaidžių ugnimi ir bombomis). Bet toks pasirėngimas įmanomas tik tada, kai jau iš anksto yra pranešta. Skristi į priešo krašto gilumą iš anksto taip pasirėngusiems keliems lėktuvams (vienas mažai padarys nuostolių), nieko nežinant ir ieškant taikinių — yra netikslinga, nes labai daug išėitų degamosios medžiagos, kol kur netyčia užtikty taikinį; antra, ieškant taikinių ir nusileidžiant žemiau, labai dažnai galima pakliūti į priešo priešlėktuvinę ugnį. Todėl *sistematingo priešininko lėktuvų puolimo galima tikėtis tik netoli priešininko pozicijų*, kadangi jie, perskridę savo pozicijas, tuoj už jų vienur ar kitur gali sutikti žygiuojančius.

Dar arčiau, kai gali siekti priešo lauko artilerija, galima tikėtis staigios ir sukoncentruotos priešo artilerijos ugnies, kuri

tirštai žygiuojančiai kolonai gali padaryti ne tik daug nuostolių, bet ją demoralizuoti, sumaišyti dalinius, net sukelti paniką. Tada taip demoralizuotą ir sunkiai valdomą (sumaišytą) dalinį lengva sumušti.

Todėl, kad išvengtų tokio netikėto, ypač artilerijos ugnies, veikimo, žygiuojantiems reikės nueiti nuo kelio, išsiskirstyti mažesniais daliniais, kurie, išsiskirstę į dar mažesnius, mažiau jautriose sviedinių veikimui rikiuotėse, vadinamose artėjimo rikiuotėse — slenka prieš link. Tai ir bus artėjimo pradžia. Taigi, — *artėjimas bus dalinių slinkimas prieš link išskleistose rikiuotėse.*

Kadangi lauko artilerija jau gali siekti 10—15 km. atstume, tai ir reikia artėjimą pradėti esant apie tokį atstumą nuo prieš stipresnių jėgų užimtos ribos. Tas atstumas galės būti mažesnis, jei priešas neturės gerų sekimo punktų ar, apskritai, jo sekimas dėl oro ar vietovės sąlygų bus apsunkintas, ir didesnis — jei dėl didelio ir dažno priešo lėktuvų puolimo teks tą artėjimą (išskleidimą) pradėti anksčiau.

Artėjimo tikslas — priėti kuo arčiau prie prieš su mažesniais nuostoliais.

Prisiartinimas prie prieš reikalingas tam, kad mūsų pėstininkų ginklai, kurių ugnis vaisinga tik nedideliuose atstumuose, galėtų kenkti priešui. O vykdant uždavinį stengimasis turėti kuo mažiau nuostolių — būtinas visais kautynių atsitikimais, taigi ir artėjime.

Kad galėtume tuos nuostolius sumažinti, turime žinoti nuo ko jie daugiausia pareina. O jie pareis nuo priešininko įtakos į artėjančius.

Kokios gi įtakos priešas turės į artėjančius? Jo įtaka pasireikš lėktuvų puolimais, artilerijos, tolima sunkiųjų kulk. ir lengvųjų kulkosvaidžių bei šautuvų ugnimi.

Pirmi artėjančiųjų priešininkai bus prieš kautynių lėktuvai. Jie persekios ne tik žygiuojant, bet ir jau esant išskleistose rikiuotėse, gyvus taikinius šaudydami kulkosvaidžiais ir apmėtydami lengvomis (1,5—2 kg.) bombelėmis, kurios krisdamos atšoka nuo žemės ir sprogsa ore.

Šaudymas iš lėktuvų kulkosvaidžiais yra labai netaiklus, nes taikant tais kulkosvaidžiais, kurie įtaisyti šaudyti pro propelerį, reikia taikyti visu lėktuvu ir pradėti šaudyti iš didesnio atstumo (tas taip pat mažina taiklumą), nes iš trumpų atstumų jis bus

priverstas greit pakreipti šaudymo kryptį kartu su lėktuvu, kad nesusidurtų su žeme; o ugnis tų kulkosvaidžių, kurie pritaisyti šaudyti tam tikru kampu lėktuvo sparnų apačioje, yra dar mažiau taikli, nes labai priklauso nuo lėktuvo padėties. Be to, ir iš kelių kulkosvaidžių paleistas kulkų skaičius į tam tikrą plotą yra nedidelis, kadangi lėktuvas tą plotą praskrenda labai greit.

Daug daugiau nuostolių gali padaryti jo mestos bombelės. Bet ir jos dėl didelio lėktuvo greičio kris gana retai viena nuo kitos (apie 40 m.), jei nebus pritaisytos mesti po kelias iš karto.

Artėjantieji, kadangi jau yra pakankamai išsisklaidę, *atakuojant lėktuvams*, kad sumažintų granatų skeveldroms taikinį, turi *gulti į vietoje esamus* nors ir menkus *nelygumus*. Nusileidus lėktuvui žemiau 300 m. — šaudyti jį iš šautuvų ir lengvųjų kulkosvaidžių. Sunkiųjų kulkosvaidžių šaudo tik priešlėktuviniai būriai. Praskridus lėktuvui, artėjama toliau.

Jei toks lėktuvų puolimas dažnai pasikartoja, reikia padidinti distancijas tarp dalinių, o skyriuose — tarp atskirų žmonių.

Pasiekus nuo priešo pozicijos artilerijos siekiamo šaudyti atstumo, galima tikėtis artilerijos ugnies. *Artilerija į gyvus taikinius šaudo šrapneliu, brizantiniais ir dujiniais sviediniais.*

Šrapnelis, sprogstąs žemėje, visai nepavojingas. Labai pavojingas, kai sprogstą ore 10—20 m. aukštyje. Tada jo veikimas pavojingas apie 30 m. į plotį ir apie 150 m. gilumon. Taip sprogstęs vienas šrapnelis, pataikęs į vorelę artėjančio skyriaus, gali jį labai sunaikinti. *Todėl, praeinant šrapneliu apšaudomus plotus, reikia išsiskleisti platumon: būriai, jei baras leidžia, artėja plačiose rikiuotėse, skyriai — vilnyse.*

Sprogdama granata skeveldrų duoda proporcingai sviedinio sienoms. Kadangi ji ilgesnė už storį, tai ir skeveldrų bus daugiau į šonus nuo šaudymo krypties. Vadinas, daliniams, *apšaudomiems granata*, reikia daugiau *dėstyti gilumon; skyriui daugiau tiktų vorelę.*

Dujinių sviedinių veikimas pareis nuo to, kurių medžiagų jie bus pripildyti. Pirmas ginklas prieš juos — dujokaukė. Liuizitu bei iperitu apšaudytus plotus galima bus be nuostolių pereiti tik specialėms priešcheminėms komandoms išvalius praėjimus arba nurodžius vietas, kuriomis galima būtų apeiti. Tokie plotai praeinami greičiau, bet nebėgama, kadangi dujokaukė trukdo kvėpavimą.

Taip tektų elgtis artėjimo metu, praeinant lengvai (netiršta ugnimi) artilerijos apšaudomus plotus.

Pakliuvus į plotus, kurie yra apšaudomi *smarkesne artilerijos ugnimi*, reikia juos *greičiau praeiti arba perbėgti*.

Bet bus tokių punktų ar plotų (kryžkelės, slėniai, vienkiesmiai, aukštumėlės), į kuriuos priešininkas sutelks labai smarkią savo artilerijos ugnį. Tokį, *smarkiai apšaudomą plotą*, jei jis yra prieš mus, *naudinga apeiti*. Apėjimas, žinoma, bus tik toks, kada apeinantieji nebus arba mažai bus to šaudomojo punkto ugnies liečiami. Artilerijos baterijos sviedinių sklaida bus apie 150—200 m.; jų dar didelis skeveldrų veikimas iki 50—100 m. Taigi, apeinantis turėtų nosisukti nuo savo krypties apie 200—300 m. ir dėl to kartais gali pamesti kryptį; be to, jis gali įeiti į kaimyno barą ir sutirštinti dalinius arba sumaišyti. Todėl apeiti nevisada bus įmanoma. Vadinas, bus tokių atsitikimų, kada mes pakliūsim arba priversti būsim praeiti prieš artilerijos smarkiai apšaudomą plotą.

Kaip iš tokio ploto išeiti arba jį praeiti? Čia svarbu, kad mes juo greičiau iš to ploto išeitumėm, bet taip, kad nesudarytumėm sprogtančių sviedinių skeveldroms didesnių taikinių. O taip bus, jei mes, visą laiką būdami stati, eisim ar bėgsim iš to ploto. Todėl staiga užkluptam tokios ugnies būtų geriausia — *gulti*. Paskui, pasinaudojant sviedinių sproгимų pertraukomis (jei jos jaučiamos), *daryti šuolius pirmyn*, išnaudojant visus nelygumus ir sviedinių duobes. Toks šuoliais slinkimas turi būti daromas *atskirai kiekvieno žmogaus*, nelaukiant komandos. (Jos nebus ir girdėti!), kol bus išeita iš to ploto. Išėjus — artėjama normaliai.

Jei toks smarkiai apšaudomas plotas yra prieš mus, ir mes jį privalome praeiti (apeiti negalima), tai juo labiau einam į tirtesnę ugnį, juo daugiau reikia išnaudoti įvairius nelygumus ir duobes perbėgant. Išeiti iš to ploto, kaip pirmiau nurodyta.

Priartėjus prie priešo dar arčiau (nuo pagr. pozicijos 3—4 km.), artėjančius iš pagrindinės pozicijos arba jos saugos gali apšaudyti tolima ugnimi sunkieji kulkosvaidžiai, taikydami netiesiai. *Netiesiai taikant* apšaudomi tam tikri plotai (kryžkelės, vienkiemiai, slėniai, krūmai, miškeliai). Netiesaus taikymo ugnis netaip greit reguliuojama ir kilojama iš vieno taikinio į kitą, todėl ne visuomet galės sekti artėjančius dalinius. Techniškas šaudymas atliekamas antrųjų numerių, sklaidant jau iš anksto

būrio vado komanduotų ir jų nustatytų riboklių ribose. Todėl tame plote ugnis dažnai užtruks ir tada, kai artėjančių tenai jau nebus.

Mums svarbu juo greičiau iš tokio ploto išeiti. *Jei kulų kritimas matomas, tai, užėjus pėdai ant mūsų skyriaus — gulti ir prispausti prie žemės; pėdai (kulų dulkėjimui) nukrypus — daryti šuolį pirmyn (visu skyriumi ar grandimi). Jei kulų kritimas nematomas, tik jaučiamas (kulkosvaidžio garso negirdėti, tik griūva, rodos, nei iš šio nei iš to pašauti žmonės), — pagreitinti to ploto praėjimą, jei kulų veikimas mažesnis, ir perbėgant šuoliais — jei veikimas didesnis. Išėjus — artėjama normaliai.*

Dar nepatekęs į tokius plotus, būrio vadas, žinodamas sunkių kulkosvaidžių šaudymo taktiką ir techniką, gali spręsti, kurios prieš jį esančios vietos gali būti priešininko numatytos tokiais taikiniais.

Priartėjus prie priešininko dar arčiau (1—2 km.), galima patekti į jo tiesiai taikančių sunkių kulkosvaidžių ugnį.

Jei netiesiai taikančių sunkių kulkosvaidžių apšaudomus plotus tiko visu skyriumi greitesniu tempu praeiti arba prabėgti, tai visai netinka toks būdas *tiesiai taikančio* sunk. kulkosv. ugnį, nes šaudantysis, tiesiai taikydamas, taikinį mato ir, jam judant, jį sekdamas, kelią ir savo ugnį. O sunkiojo kulkosvaidžio ugnis iki 1000—1800 m. einančiam ar bėgančiam kautynių skyriui krūvoj — yra pražūtis. Užklyptam tokios ugnies — tuoj reikia *gulti ir kuo daugiau prispausti prie žemės*. Po to, pasinaudojant nelygumais (vagomis, rėžių ežiomis, pievų kupstais) *šliaužti* ten, kur iš tos krypties kulkosvaidžio ugnis būtų nevaisinga. Jei nukrypti tinkamos vietos nėra (lyguma), *pirmyn* galima eiti *tik trumpais perbėgimais* po vieną, du ar tris žmones, žiūrint ugnies smarkumo (mažinamas taikiny s laiko sąskaiton).

Priartėję dar arčiau priešo, pradėdame kentėti nuo jo tolimesnės šautuvų ir lengvųjų kulkosv. ugnies. Jų ugnies veikimą galima bus sumažinti tik kiekvienam žmogui gerai taikantis prie vietos ir išnaudojant visas pasitaikančias uždangas nuo jo ugnies ir sekimo (išvengti jo dėmesio). Nors šautuvų ir lengv. kulkosvaidžių ugnis gali daryti ir daugiau nuostolių, bet pirmyn einančių pėstininkų moralė yra geresnė, kadangi jie jau gali „susikibti su priešu į krūtinę“ — pavartoti savo ginklus (šautuvus).

Žinoma, mūsų pėstininkų priekiniams daliniams teks jau ir anksčiau susidurti su priešininko atskirų postų šaut. ir lengv. kul-

kosv. ugnimi. Bet vis dėlto artėjantiems priešininko įvairios ugnies įtaką teks pajusti palaipsniui (maždaug kaip čia aprašyta), kol, eidami vis į tirštesnę ugnį, galų gale bus visų rūšių ugnies priemonių visai sustabdyti. Tai ir bus kontaktas su priešininko pagrindine pozicija. Toks uždavinys ir duodamas avangardiniam daliniams.

ĮSAKYMAS ARTĖTI IR JO NAGRINĖJIMAS

Pastabos

Būrio vadas iš kuopos vado įsakymą artėti dažniausia gaus žodžiu pagal žemėlapij ir pagal vietinius daiktus kartu. Šiuo atsitikimu paimsim, kad kuopos vadas būrio vadui davė įsakymą tik pagal žemėlapij.

Be to, kuopos vadas, duodamas įsakymą tokioj vietoj, iš kur geriausiai vietoje būtų matyti uždaviniui vykdyti vietovė, pats pirštu nurodys reikiamus punktus vietoje ar žemėlapy. Būrio vadui teks tik jau beveik gatavas žinias šiek tiek susistematizuoti, ir jau gausis sumanymas, o iš jo — įsakymo rėmai.

Bet taip pat bus ir tokių atsitikimų, kad kuopos vadas (dėl laiko stokos ar kitų aplinkybių) būrio vadui duos tik įsakymą (kartais nepilną) be jokių paaiškinimų, jų vietoje — palikdamas kokį raštelį ar schemą, papildančius jo žodžius (o kartais ir be jų). Šiuo kartu paimsim tokį atsitikimą, kad kuopos vadas, davęs įsakymą (koks bus žemiau), daugiau jokių paaiškinimų būrio vadui nedavė.

Pratimo išeities padėtis

5 p. p., kovo 1 d. atvažiavęs iš Kėdainių traukiniu ir išlipęs Kauno geležinkelio stoty, žygiuoja, — Šančiai — A. Panemunė — Lpv. (prie Karo Mokyklos)—IV fortas—Rokai—prie Paraž.,—kryptimi.

Į priekį, avangardan, išsiųstas III batalionas, kurio branduolys III. 1.—7 v. 50 min. pasiekė kryžkelę (apie 600 m į žiemų vakarus nuo IV forto); priekinė užtvora IV f. rajone; pagrindinis patrulis pasiekė Rokų kaimo šiaurinius pakraščius; dešinioji užtvora — Jėsės kaimą, kairioji — vnk. Panemunę.

Avangardas sustojo.

7tos kuopos vadas, kurio kuopa buvo avangardo branduoly, savo būrių vadams davė tokį įsakymą:

KUOPOS VADO ĮSAKYMAS

(Kuopos vado įsakymo ištrauka II būrio vadui)

5 p. p. Kryžkelė (600 m. į žiemų vakarus nuo IV f.) 1936.III.1 d. 8 val.
7 k. Žemėlapis 1:25.000 Kaunas P.

ĮSAKYMAS 1 nr. (op.)

Aplinkybės. Vakar pavakare mūsų lėktuvų pastebėti prieš apsikasimo darbai ruože: a. 68,2 — Pavytė — dv. Raželiai.

Mūsų kuopa avangardo branduoly. Jai iš dešinės ir kairės — žygio apsaugos uždavoros ir patruliai. Pulko raitųjų žvalgų būrys (P. R. Ž. B.) prieš šautuvų ugnies sustabdytas Rokų kaimo šiauriniam pakrašty.

Uždavinys kuopai:

- a) Kuopai su priskirtu sunk. kulk. būriu artėti avangarde — plytinė — a. 69,6 — vienk. (300 m į rytus nuo a. 78,6) kryptimi ir, nustatant prieš smulkesnes dalis, sudaryti kontaktą su prieš pagrindine pozicija.
- b) Tikslai:
 - I — slėnis (vnk. Marvilius — Rokai linijoje);
 - II — vienk. (200 m į šiaurės rytus nuo ež. prie Pav.) — a. 69,6;
 - III — a. 78,6 — vienk. (300 m į rytus a. 78,6).

Sumanymas. Artėsiu, siekdamas ir užimdamas kuopos tikslus, didesne savo jėgų ir ugnies priemonių dalimi kairėj.

Išdėstymas. I ir II būrys priekiniam ešelone (II-ros kairėj). III b. už II-ros. Sunk. kulk. būrys tarp II ir III b.

Uždaviniai būriams:

1. a) II būriui su 1 sunk. kulk. artėti kuopos kryptimi, siekiant jos tikslų.
- b) Kaimynai: dešinėj — I b., kairėj — 8 kuopa.
- c) Apsauga pasirūpinti priekiniams būriams.

d) Artėjimo išeities ribą — Jėsės išlinkimas į rytus — IV forto liniją, — peržengti 9 val. 30 min.

2. I ir III būriui . . .

Ugnis. Artilerijos viena baterija ir bataliono sunk. kulk. 1 būrys kuopą remis tik siekiant III tikslo.

Ryšiai:

- a) Su manim — skydeliais ir ryšio žmonėmis.
- b) Aš prie II-ro būrio.

Tiekimas ir evakuacija:

- a) Kuopos šaudmenys su III būriu.
- b) Maistas — nurodysiu vėliau.
- c) Bataliono tvarstykla, siekiant III tikslo, vienkiemy prie kryžkelės (150 m. į rytus nuo plytynčios).

Kpt. Jonaitis

BŪRIO VADO DARBAS, GAVUS KUOPOS VADO ĮSAKYMĄ

Šiuo atsitikimu jo darbą reikėtų suskirstyti į 4 fazes:

- 1) iki artėjimo pradžios (išeities ribos peržengimo),
- 2) artėjimo metu ir
- 3) kontakto sudarymo metu.

1. B. v. darbas iki išeities ribos peržengimo

Gavęs iš kuopos vado įsakymą, būrio vadas turėtų:

- a) jį pakartoti,
- b) duoti būriui bendrų žinių apie priešą,
- c) duoti nurodymų būrininkui, kur vesti būrį,
- d) išnagrinėti kuopos vado įsakymą,
- e) duoti įsakymą būriui.

a) Įsakymo kartojimas

Jei tik yra laiko (priešas savo veiksmais neverčia pradėti veikti), būtinai reikia nors bendrais bruožais pakartoti aukštesnio viršininko įsakymą ir išsiaiškinti kilusius neaiškumus, nes, atsiskyrus nuo įsakymą davusio viršininko, yra daug sunkiau.

Grįžtant prie savo dalinio, visuomet patikrinti ir nustatyti savo laikrodį pagal kuopos vado laikrodį.

b) Bendrų žinių suteikimas būriui

Nors dar pačiam ir nebuvo kada įsigilinti į uždavinį ir pilnai išsiaiškinti priešo galimumų, jau iš kuopos vado gautų žinių būrio vadui aiškėja tam tikri priešo galimumai ir bendras būrio užda

vinys. Tas žinias ir būtų naudinga pasakyti visiems būrio žmonėms, kad jie žinotų, ko galima tikėtis, kad priešas vienokiais ar kitokiais savo veiksmais nepadarytų netikėtumų. Pav., iš dabar gautų žinių, kadangi nuo priešo stambesnių jėgų esame gan arti (4—5 km.), tikrai galime tikėti jo artilerijos ugnies ir, žinoma, lėktuvų puolimo. Todėl būrio vadui ir reikėtų pasakyti savo būriui maždaug taip: „Priešo stambesnės jėgos nuo mūsų į pietus apie 4—5 km.; jo atskiri postai už 2 km. Kiekvienu metu gali mus apšaudyti jo artilerija ar pulti lėktuvai. Stengtis nesusigrūsti“.

Dėl bendro mūsų uždavinio — pakaktų pasakyti: „Mūsų būrys paskirtas artėti avangarde. Artėjimą pradėsime maždaug po valandos“. (Tokios žinios reikalingos žmonėms susitvarkyti; be to, nežinojimas, ko ir kiek laiko reikės laukti, kartais labai erzina žmones).

c) Būriui apsisototi vietos nurodymas

Kol būrio vadas išnagrinės įvairias aplinkybes, turinčias įtakos į uždavinio vykdymą, būrys turės būti tokioj vietoj, kad nebūt labai pastebimas priešo, ir taip išsidėstęs, kad įvairūs netikėtumai nepadarytų jam nuostolių. Bet būrio techniškas valdymas trukdytų būrio vadui nagrinėti savo uždavinį. Todėl būrio vadas įsako būrininkui, nurodydamas, kur vesti būrį. Apsauga ir kitais reikalais pasirūpina būrininkas pats. Pav., būrio vadas galėjo įsakyti: „Vesk būrį šiuo taku (rodo slėnį į pietus nuo kryžkelės) į kalną. Užlipęs rasi vienkiemį su apkasais. To vienkiemio rajone sustabdykit ir išskirstykit būrį. Pasirūpint apsauga! Vykdyt!“

Būrininkas veda būrį slėniu į kalną giliojoj rikiuotėj (galima sumažintomis distancijomis) ir išdėsto jį taip: 1 skyrius dešinėj (prie vienkiemio), 2-asis skyrius — kairėj (prie apkasų), 3-čias — už antro, sunk. kulk. tarp 2-aro ir 3-čio. 1-amo skyriaus skyrininkui įsako pasiūsti į vienkiemį prie blindazo patulį iš 3—4 žmonių, kuriam sekti: iš dešinės — Jėšės šlaitai išimamai, iš kairės — plytynčios kaminas imamai. 2-aro sk. skyrininkui — pastatyti apkasų rajone 2-ųjų žmonių sekėjų postą, kuriam sekti: iš dešinės — plytynčios kaminas imamai, iš kairės — plentas imamai. Be to, dar 1 sk. skyrininkui įsakė pastatyti netarpinės apsaugos postą, kuriam sekti prieigas iš Jėšės šlaitų.

d) Kuopos vado įsakymo nagrinėjimas

Būrio vadas, įsakęs, kaip aukščiau pažymėta, būrininkui ir pasiėmęs iš savo vadovavimo grandies porą žmonių (1 ryšininką,

l sekėją), taip pat vyksta prie vieniemi, iš kur tikisi daugiau matyti savo barą. Jau belipdamas į kalną, apgalvoja planą, kaip jis nagrinės visas aplinkybes, turinčias įtakos į jo uždavinio vykdymą, t. y. nuo ko pareis jo sprendimas (o iš jo — sumanymas), būtent: *uždavinį, savo dalinio ir kaimynų padėtį, priešą, vietovę, oro įtaką, gyventojų palankumą ir priemones.*

Uždavinys

Uždavinys nagrinėjamas *laiko ir ploto atžvilgiu*, bet šito skirtumo griežtai padaryti negalima, nes dažnai nagrinėti teks lygia greičiai. Pav., būrio vadas, jau lipdamas į kalną, apskaičiuos, kiek jam liks laiko iki išeities ribos užėmimo ir įsakymo būriui davimo, t. y. uždavinį nagrinės laiko atžvilgiu, būtent: būriui ir jam pačiam užlipti į kalną reikės apie 10 min., duoti būriui įsakymą 15 min., būriui išsidėstyti išeities riboj — 15 min.; vadinas, visoms aplinkybėms išnagrinėti jis turi [9 v. 30 min.—(8 v. + 10 m. + 15 m. + 15 m.)] = apie 50 min laiko.

Taip begalvodamas būrio vadas, sakysim, pasiekė vieniemi su apkasais. Čia jis, pasirinkęs apkasų rajone vietą, iš kurios geriausiai matyt vietovė jo artėjimo kryptimi, pradės nagrinėti jam duoto uždavinio kryptį ir tikslus, t. y. jį nagrinės jau ploto atžvilgiu.

Apskritai, kiekvienas viršininkas, gavęs aukštesnio viršininko įsakymą, turi į jį gerai įsigilinti ir gerai suprasti jam skirtą uždavinį, kurį jau reikės vykdyti. To gilinimosi dalį daug palengvins įsakymą davęs aukštesnis viršininkas, jei kai kurie neaiškumai nagrinėjami su juo. Bet dažniausiai, gavus uždavinį, įvairūs neaiškumai tuoj dar neiškyla, kadangi dar nebuvo kada pakankamai į jį įsigilinti. Tie įvairūs neaiškumai atsiras, jau nuėjus nuo įsakymo davėjo. O teisingas uždavinio supratimas — pagrindas viso vykdymo, nes neteisingai suprastas uždavinys prives vadą prie įvairių abejonių, svyravimo ir gaišavimo, — vadinasi, prie neveiklumo. O neveiklumas jau būtų nusikaltimas. Todėl svarbu kiekvienam viršininkui labai gerai įsigilinti į gautą uždavinį, atspėjant įsakiusio norus. Juo daugiau mes gilinsimės į viršininko įsakymą, žinosime asmeniškai viršininko pageidavimus, tuo geriau atspėsime, kartais nors ir nebaigtą, jo mintį.

Šiuo kartu būriui duotas uždavinys — artėti kryptimi — plytnyčia — a. 69,6, — vienk. (300 m. į vak. a. 78,6), siekiant kuopos tikslų. Vadinas, uždavinio pagrindą sudaro kryptis ir tikslai.

Kryptis artėjant turi be galo didelės reikšmės: jos nesilaikant niekuomet nebus įvykdytas uždavinys, o, be to, įeinant į kaimyno barą, kartais gali būti sutrukdytas vykdyti ir jo uždavinys. Todėl kryptis turi būti gerai išsiaiškinta ir tiksliai jos laikomasi. Kryptį galima laikyti pagal vietinius daiktus, azimutą (rūke, miške, naktį) ir kaimyninius dalinius.

Kaip atrodo kryptis šiuo atsitikimu? Pirmas punktas — plytynčia. Jos kaminas labai gerai matyt iš tolo. Kitas punktas a. 69,6. Jos nematyti, bet prieš ją yra du vienkiemiai, kuriuos reikia tikėtis, nebus sunku rasti vietoje. O už jų ir a. 69,6, net su atskiru medžiu. Rasim ir ją. Nuo a. 69,6 bus matyt ir paskutinis tikslas — vienkiemis su eile medžių. Vadinas, dėl krypties tikrumo — abejonių nėra ir ją išlaikyti nebus sunku.

Toliau nagrinėja kuopos tikslus. Pirmas tikslas — vnk. Marvilius — Rokai — slėnis. Slėnis, paprastai, laikomas užimtas, kai per jį peržengiama ir užimami priešingi šlaitai. Todėl ir šiuo kartu I tikslą reikėtų suprasti — slėnio pietinį krantą. Antras tikslas atrodo per daug įstrižas, todėl neaišku, ar tuo tikslu reikėtų laikyti aukštumos 69,6 liniją ar vienkiemio (į ž. rytus ež. „prie Pav.“). Laikant II ruoju tikslu aukštumos 69,6 ribą, tai kairiajam daliniui (skyriui) ją pasiekus, dešinysis (skyrius) — liktų dauboj (slėny) ir prieš jį esančius šlaitus užimti, gal but, dar bus netaip lengva. Todėl jis bus tikslo dar nepasiekęs, — vadinas, ir būrys nebus dar kuopos tikslo pasiekęs. Todėl geriau išsiaiškinti taip, kad II ruoju tikslu laikyti skersinę mūsų artėjimo kryptį liniją, einančią per vienkiemį (200 m. į ž. r. nuo „prie Pav.“), pastumiant kairįjį skyrių pirmyn, peržengiant a. 69,6. (Apskritai, kilus kokiam neaiškumui ir jį negalint išsiaiškinti su įsakymą davusiu viršininku — aiškintis jo naudai). Trečias, atrodo, bus ryškus vietoje.

Atstumas nuo išeities ribos iki I tikslo yra apie 1,5 km.; iki II-jo — apie 1 km., — ir iki III-čiojo — apie 800 m. Vadinas, juo arčiau priešo, juo atstumai tarp tikslų mažesni. Žinoma, tų tikslų (ribų) parinkimas parėjo nuo vietovės, bet mums toks tikslų išsidėstymas yra palankus, nes, arčiau priešininko stipresnių jėgų, mums vis sunkiau bus tuos plotus pereiti ir vis dažniau teks pasivartoti savo ugnį iš vienos ribos, kad mūsų kitos jėgos galėtų siekti sekančią ribą. O ugnis bus vaisingesnė, jei tie atstumai tarp ribų mažesni. Taigi, tikslų nustatymas atstumų atžvilgiu mums palankus.

Būrys artėja avangarde. Artėjąs avangarde batalionas paprastai uždengia (apima) pulko puolimo barą, avangardinė kuopa — bataliono, avangardinis būrys — kuopos. Kuopa puola 200—350 m. pločio bare ($1/2$ bat. baro). Taigi avangardinis būrys, nors jam duota tik kryptis, bet išsiskleisti gali (ir privalo) jau daug platesniame bare (200—350 m.), tuo tarpu toks pat būrys, artėdamas pagrindinėse jėgose, galės išsiskleisti tik 100—150 m. ploty. Vadinas, būriui artėti reikės padidintomis distancijomis.

Čia uždavinys buvo išnagrinėtas ploto atžvilgiu. Laiko atžvilgiu iki išeities ribos jau išnagrinėtas. Dabar galima būtų laiko atžvilgiu nagrinėti, siekiant visų tikslų; pav., per kiek laiko pasieksim I tikslą, II-ą ir t.t. Bet tų tikslų pasiekimas mums nėra terminuotas, ir todėl toks laiko skaičiavimas nėra reikalingas. Jei tektų skaičiuoti, tai pėstininkų greitis artėjant (kol dar nėra stabdomos priešų įtakos) laikomas puse žygio greičio, būtent apie 2 km. per valandą.

Išnagrinėjęs uždavinį, būrio vadas gavo (minty) tokias išvadas: a) kryptis aiški; b) tikslai aiškūs ir atstumo atžvilgiu mums siekti palankūs; c) būrys turės artėti plačiame plote.

Savo būrio ir kaimynų padėtis

Mūsų būrys vienkiemio rajone. Iš čia jis galės išsiskleisti ir išsidėstyti išeities ribai peržengti.

Dešinėje, prie Jėsės išlinkimo į rytus, slėnyje I būrys. (Būtų buvę matyt, kada jis ten nuvyko).

Kairėje 8 kuopa. Ji IV forto rajone.

Užpakalyje — dar pašlaitėje — III būrys.

Prieky — plytynčios rajone — mūsų raiteliai. Pereinant juos, reikės pasiteirauti apie priešą.

Išvada: a) iš dešinės ir kairės — kaimynai yra;

b) iš priekio būtina apsauga (raiteliai — silpni priekiniai daliniai).

Priešas

Kuopos vado įsakyme apie priešą pasakyta tik tiek, kad pastebėti jo apsikاسimo darbai ruože: a. 68,2 — Pavytė — dv. Raželiai.

Gal būt, buvo kokie nors menkesni darbai pastebėti ir kituose ruožuose ar punktuose, bet jie buvo mažesnės reikšmės, tai apie juos nieko ir nepasakyta; o gal daugiau niekur nieko ir nepastebėta.

Jei priešas tvirtinasi paminėtam ruože, reikia manyti, kad jis rengiasi gintis. Ginantis susidaro keli ruožai: pagrindinė pozicija, pozicijos sauga, priedangos veiksmų ruožas. Kuris iš tų ruožų galėtų būtų pastebėtam apsikavimo ruože? Tektų manyti, kad ten bus jo pagrindinė pozicija, nes darbus pozicijos saugoj ar priedangos veiksmų ruožuose, kadangi juose yra labai netirštos jėgos, pastebėti iš lėktuvų būtų daug sunkiau.

Jei jau nusprendėm prieš pagrindinę poziciją laikyti aukščiau minėtą ruožą, tai jo pozicijos sauga (jei priešą gynimosi taktika tokia kaip mūsų) galės būti prieky apie $1\frac{1}{2}$ —2 km., aukštumų 69,6 ir 78,6 rajone. Dar toliau į priekį — Rokų kaimo šiauriniame pakraštyje — gali būti iškišti pozicijos saugos atskiri postai.

Taip išnagrinėję priešą, gauname tokias išvadas: a) priešą ginasi; b) jo pagrindinė pozicija — a. 68,2 — Pavytė — dv. Raželiai — ruože; c) pozicijos sauga aukštumų 78,6 ir 69,6 rajone; d) atskiri postai gali būti Rokų km. šiauriniame pakraštyje; e) prieš šalininko pėstininkų veiksmų galima tikėtis nuo Rokų kaimo šiaur. pakraščio — apsauga būtina jau iš išeities ribos. (Kurių priešmonių prieš šalininko ugnies, iš kur ir kur galima tikėtis — paaiškės po vietovės nagrinėjimo).

Vietovė

Bendrai. Kuopos artėjimo kryptyje vietovė beveik lygi ir siek tiek aukštėjanti iki a. 78,6, toliau vėl žemėjanti.

Dešinėje, kur artėja I būrys, labai išraižyta Jėsės upės slėnio. Baro dešinėje, Jėsės slėniu, eina geležinkelis, kairėje — plantas.

Skersai artėjimo krypties vietovė poros slėnių perkertame į 3 dalis; nuo to gaunasi 3 stambesnės tarpvietės: viena nuo išeities ribos iki slėnio (200 m. į pietus nuo plytynčios); antra — nuo to slėnio į pietus ligi antro slėnelio ir a. 69,6; trečia — nuo tos vietos iki a. 78,6 ir vienkiemio (300 m. į rytus nuo a. 78,6). Kadangi minėtieji slėniai yra priaugę medžių ir krūmų, tai tarp jų ir yra visai atviros ir lygios vietos, kuriose labai geras matymas yra nuo vienos ligi kitos tų slėnių medžių dengiamos ribos. Toms riboms atitinka ir kuopos tikslai. Tik pirmo tikslo iš išeities ribos nebus matyti, kadangi jį dengia plytynčios rajono vienkiemiai. Todėl būtų geriau, siekiant I kuopos tikslo, būriui skirti tarpinį tikslą — plytynčios rajoną.

Iš priešų pusės: a) *Sekimas* prieš šalininkui geriausias iš a. 78,6, iš kurios matyt Jėsės pašlaitės net iki mūsų išeities ribos; iš jos

neblogas sekimas ir plytynčios bei aukštumos 69,6 kryptimi. Gan geras sekimas ir iš a. 69,6—plytynčios kryptimi ir nuo jos į kairę.

b) Šaudymas iš pagrandinės pozicijos lengviesiems kulkosvaidžiams ir šautuvams geras iki a. 78,6 ir vienkiemio, esančio 300 m į rytus nuo jos. Sunkieji kulkosvaidžiai iš a. 73,0 gerai gali šaudyti, tiesiai taikydami, iki a. 78,6 ir 69,6, netiesiai — iki plytynčios slėnio ir slėnį.

Iš pozicijos saugos: sunkieji kulkosvaidžiai iš a. 78,6 iki plytynčios slėnio (tiesiai taikydami); lengvieji kulkosvaidžiai ir šautuvai iš a. 69,6 — iki plytynčios slėnio.

Artilerijos ugnies, kadangi geras sekimas, galima būtų tikėtis į rajonus: a) nuo išeities ribos iki plytynčios — šrapnelio; b) plytynčios rajone ir slėny — dujinių sviedinių; c) kalvoj tarp plytynčios slėnio ir a. 69,6 — šrapnelio; d) į aukštumas 69,6 ir 78,6 — šrapnelio ir granatos.

Plentu, kairėj mūsų artėjimo krypties, galima tikėtis šarvuotųjų puolimo. Nors plentas ir ne mūsų bare (artėjimo kryptyje), bet jų ugnis gali ir mums pakenkti. Gal galima būtų tikėtis dešinėje ir šarvuoto traukinio veiksmų, bet kadangi geležinkelis eina gilaus slėnio dugnu, tai jo veiksmai daugiau gali pakenkti tik I būriui.

Po vietovės nagrinėjimo iš priešų pusės, gauname tokias išvadas: a) priešui sekimas labai geras iš a. 78,6 ir neblogas iš a. 69,6; b) artilerijos ugnies galima tikėtis kiekvienu momentu; c) sunk. kulk. ir šautuvų ugnies — nuo plytynčios; e) šarvuotųjų — plentu.

Iš mūsų pusės. Iki plytinės vietovė lygi ir atvira. Iš priekio dengia plytynčios rajone esą vienkiemiai ir kyšą iš plytynčios slėnio medžiai. Iš mūsų pusės iki plytynčios dešinioji pusė atviresnė. Į šonus visai atvira — pilnai galimi tarp būrių (juo labiau tarp skyrių) akies ryšiai. Iš išeities ribos I kuopos tikslo nematyti — būtinas būriui tarpinis tikslas.

Nuo plytynčios slėnio (I kuopos tikslo) daugiau dengta mūsų būrio artėjimo krypties dešinioji pusė (nelygūs vingiuoti Jesės šlaitai, krūmai ir k.), todėl toje kryptyje galima slinkti mažiau matomoms didesnėms jėgoms.

Į aukščiau numatytus spėjamus priešų ugnies šaltinius (Rokų km. šiaurinis pakraštys, a. 69,6, a. 78,6 . . .) pavartoti savo ugnies priemones (sunk. kulkosv.), daugiau tinka vietovė būrio artėjimo kairėje, kadangi čia vieta daugiau atvira (geriau šaudyti)

ir tam tikrose ribose (apkasai plytynčios slėnio pietiniam šlaite, toliau dviejų vienkiemų rajonas, a. 69,6...) yra aukštesnių punktų, kurie tinka tų priemonių pozicijoms.

Išvados dėl vietovės iš savo pusės: a) su kaimynais galimas akies ryšys, b) būriui skirti I tarpinį tikslą — plytinę, c) dešinių jėgų judesys iki I kuopos tikslo geriau galimas kairėje, toliau — dešinėje; d) savo ugnies priemonėms pavartoti daugiau tinka vietovė kairėje.

Oro sąlygų įtaka

Į uždavinio vykdymą turi įtakos metų laikai: žiema, pavasaris, vasara, ruduo. Be to, bet kuriuo laiku gali būti įvairios dienos: pav., giedri diena, miglota, ir t.t.

Mūsų uždavinio vykdymo laikas yra besibaigianti žiema (kovo 1 d.). Jei dar tuo laiku bus pašalę, tai palengvins praejimą, bet užtat pasunkins mūsų maskavimąsi (ant laukų baltuoja sniegas, krūmai ir medžiai be lapų, — palengvins priešui sekimą). Kadangi mūsų artėjimo kryptis ir vasarą nepraeinamų vietų nėra, todėl žiema, darydama priešui geresnį sekimą, mūsų artėjimą pasunkina.

Kuri diena mums artėti būtų tinkamesnė? Miglota — mums pasunkins krypties išlaikymą ir akies ryšius su kaimynais, bet užtat taip pat pasunkins priešų sekimą, nuo kurio pareina ugnies tikslumas. Kadangi mūsų kryptis ryški ir ypatingų sunkumų rūkai kryptčiai išlaikyti nesudarys, o nuostolių dėl jo netaikiuos ugnies turėtumėm mažiau — mums būtų tinkamesnė *šiek tiek* miglota diena.

Gyventojų palankumas

Gyventojai, būdami mums palankūs, gali kiekvienu atsitikimu mums padėti, arba nepalankūs — pakenkti. Šioje vietoje gyventojai mums palankūs.

Jei veiktumėm nepalankių mums gyventojų vietovėj, tektų labiau slėpti savo veiksmus: drausti kalbėti kareiviams su jais apie kariuomenę, vengti duoti jiems girdint įsakymų (apskritai, toks slaptumas visada privalomas) ir t.t. Viena su jais kova — gerai sekti ir nepraleisti nė vieno gyventojų priešų pusėn, nežinų rinti kuriuo reikalu jis ten vyktų.

Priemonės

Be turimų būryje 3 lengvųjų kulkosvaidžių, dar yra būriui priskirtas vienas sunkusis, kuris ir yra to būrio ugnies pagrindas.

Šiaip, tenka turėti galvoj ugnies įtaką šių priemonių: a) savo (artilėrijos, lyd. pabūklų, sunk. kulk., lengv. k.), b) priskirtųjų (valdžion ar remti) ir c) kaimynų (Apskritai, atskirai atkreipti dėmesio priemonėms peržvelgti — daugiau tiks tik didesniai daliniui: pulkui, batalionui).

Bendroji išvada

Būrio vadas, taip išnagrinėjęs įvairias aplinkybes ir jų išvada suvedęs krūvon, gauna: a) *priešas ginasi*; jo pagrindinė pozicija ruože — Pavytė — dv. Raželiai; pozicijos sauga — aukštumų 78,6 ir 69,6 rajone; b) jo artilėrijos ugnies galima tikėtis kiekvienu momentu; c) jo pėstininkų ugnies — nuo plytynčios slėnio; d) plentu — šarvuočių; e) apsauga būtina nuo išėities ribos; f) savo jėgų judesiu iki slėnio geriau tinka vietovė kairėje, toliau — dašinėj; ugniai kairėj.

Iš tų išvadų būrio vadas gauna bendrą veikimo mintį, arba *sumanymą*, būtent: „*Artėsiu iki I tikslo didesne savo jėgų dašimi kairėj, toliau — dešinėj; sunk. kulk. ugnis iš kairės*“.

Tam savo sumanymui vykdyti būrio vadas duoda įsakymą būriui.

e) Įsakymas būriui

Įsakymas duodamas skyrininkams arba visam būriui. Jei tik aplinkybės leidžia (vietovė dengta, priešo artilėrija nešaudo), būrio vadas įsakymą turi duoti visiems žmonėms.

Šiuo atsitikimu, būrio vadas, sušaukęs būrį į slėnį prie apkasų (50 m. į rytus nuo vienkiemio), pagal vietinius daiktus (be žem.) duoda visam būriui tokį įsakymą:

BŪRIO VADO ĮSAKYMAS (žodžiu)

5 p. p.
7/II

Vienkiemis su apkasais (300 m. į šiaurės vakarus nuo IV f.).
1936.III.1 d. 9 val. 15 min.*).
Žemėlapis 1:25.000 Kaunas P.

ĮSAKYMAS

Aplinkybės:

a) Priešas ginasi nuo mūsų apie 4 km. į pietus (rodo). Susidurti su jo žvalgiais bei sekimo postais galime kiekvienu

*) Įsakyme bei pranešime turi būti žymimas tas laikas, kada įsakymas ar pranešimas yra atiduotas (išsiųstas).

- momentu. Taip pat kiekvienu metu galim tikėtis jo artilerijos, sunkiųjų kulkosv. ugnies ir šarvuočių (plentu).
- b) Mūsų būriui iš dešinės yra I būrys, iš kairės — 8 kuopa; jo užpakaly III-čias būrys; priešaky, plytynčios rajone (rodo), veikia mūsų pulko raiteliai.

Uždavinys būriui. II būriui su priskirtu 1 sunk. kulkosvaidžiu arti plytynčios kryptimi (rodo). Kitus punktus nurodysiu vėliau.

Būrio I tikslas (tarpinis) — plytynčia (rodo). Kitus nurodysiu vėliau.

Sumanymas. Iki plytynčios slėnio (tuoj už plytynčios) artėsiu didesne savo jėgų dalimi kairėj, toliau — dešinėj; sunk. kulk. ugnis iš kairės.

Išdėstymas. Siekiant I tikslo 1 ir 2 skyrius prieky (2° ir kairėj); 3-čias už 2°; sunk. kulk. tarp 2° ir 3-čio skyriaus.

Siekiant kitų tikslų — nurodysiu vėliau.

Tarpekšiai tarp skyrių 150 m., distancija — 200 m.

Uždaviniai skyriams. 2° ram — krypties skyriui — artėti būrio (plytynčios kamino) kryptimi; 1° mam laikytis 2^ojo skyriaus krypties. Kitiems — artėti kaip išsidėstę.

2° ram ir 1° mam skyriui išsiųsti į priekį po patrolį iš 3—4 žmonių.

Pradėti artėti man davus ženklą skydeliais „pirmyn“.

Ugnis. Artilerijos viena baterija ir sunk. kulk. vienas būrys kuopą rems tik siekiant III tikslo, kurį nurodysiu vėliau.

Ryšiai:

- 1° mam skyriui laikyti akies ryšį iš dešinės su I būriu; 2° ram — su 8 kuopa;
- aš būrį valdysiu skydeliais ir ryšio žmonėmis;
- būsiu prie 2 skyriaus.

Tiekimas ir evakuacija:

- šaudmenys su III būriu;
- bataliono tvarstykla, siekiant III tikslo, vienkiemy su medžiais (rodo vienkiemį prie kryžkelės — 150 m. į rytus nuo plytinės);
- kur ir kada bus atvežtas maistas — nurodysiu vėliau.

Ltn. Genys

Įsakęs būriui, būrio vadas liepia skyrininkams pakartoti jiems skirtus uždavinius ir įsako vykdyt.

Kol skyriai išsidėstys išėities riboj, būrio vadas (kadangi kuopos vadas yra prie jo būrio) pats ar per ryšio žmogų žodžiu praneša kuopos vadui apie išėities ribos artėti peržengti pasirėngimą ir savo sumanymą.

Atėjus laikui, duoda ženklą pradėti artėjimą.

2. Artėjimas

Artėjimo metu būrio vadas, vykdydamas savo uždavinį, derina savo būrio judesį su kaimyninių būrių judesiu, palaikydamas su jais ryšius (šiuo atsitikimu — akies). Bet jis neturi bijoti išskverbtį gilyn tarp priešininko besipriešinančių postų net ir tada, kai kaimyniniai būriai yra sustabdyti, nes užpakaly mūsų eina stipresnės jėgos, kurios lengvai tuos postus likviduos.

Duoda papildomų nurodymų bei įsakymų ar komandų dėl krypties, tikslų ir rikiuočių formų.

Renka žinias apie priešą iš savo priekinių dalinių.

Sakysim, būriui beartėjant per kalvas prieš plytynčią, artillerija pradėjo apšaudyti šrapeliu. Būrio vadas komanduoja skyrininkams vesti skyrius vilnyse (Tą turėtų padaryti skyrininkai ir be įsakymo).

Pasiekęs plytynčią, sustabdo būrį ir susišaukęs skyrininkus, duoda jiems nurodymų; pav., 2-ram skyriui toliau artėti dviejų vienkiemių (rodo juos) ir už jų krūmų (rodo a. 69,6 su išlindusiais iš esančio prieš ją slėnio medžiais) kryptimi; visiems nurodo slėnio pietinį šlaitą — būrio ir kuopos I tikslą; 3-čio skyriaus skyrininkui įsako, perėjus slėnį, artėti užpakaly 1 skyriaus; sunk. kulk. būti pasirengusiam už slėnio užimti poziciją.

Pasiekęs slėnį, susiranda ten veikiančių raitelių būrio vadą ar būrininką, iš kurio sužino, kad iš 2-ųjų vienkiemių rajono (paliai skersinį lauko kelią iš plento į geležkelį) šiandien rytą, jiems pasirodžius, buvo atidengta gan stipri šautuvų ugnis; kai jo raiteliai, prisidengdami Jėšės slėniu, norėjo aplenkti a. 69,6, buvo iš jos apšaudyti lengvojo kulkosvaidžio; buvo girdėti sunkiojo kulkosvaidžio šaudymas iš a. 78,6.

Tuo tarpu 1 ir 2 skyrius perėjo slėnį: 1 skyrius lipa į šlaitą, o 2 skyrius pasiekė už slėnio apkasus. Čia jie buvo apšaudyti prieš šautuvų ugnies iš dviejų vienkiemių rajono. 3 sk. slėniu pereina už 1 skyriaus.

Būrio vadas įsako sunk. kulk. iš apkasų rajono apšaudyti du vienkiemiu. Praneša kuopos vadui, kad I kuopos tikslą pasiekė.

3. Kontakto sudarymas

Kai tik mūsų pėstininkų daliniai (skyriai, būriai) bus apšaudyti priešininko šautuvų ir lengv. kulk. ugnies ir kai jie patys atidengs į juos savo priemonių ugnį, — bus tiems daliniams kontak-

to su priešų pradžia. Pabaiga — kai tie daliniai, nors ir energingai verždamiesi pirmyn, bus stipresnės priešininko ugnies sustabdyti. Taigi ir avangardas, jei kai kurie priekiniai daliniai priešų ir bus sustabdyti, dar nebus kontakte. Jo uždavinys — nustumti priešų smulkesnio pasipriešinimo dalinius, kiek galint veržiantis pirmyn, kol bus priešų stiprių jėgų (pagrindinės ar stiprios pozicijos saugos) sustabdytas — t. y. sudaryti kontaktą su priešų pagrindine pozicija. Todėl ir būrys, veikias (artėjas) avangarde, turi stengtis pro mažesnio pasipriešinimo tarpus veržtis pirmyn.

Šiuo atsitikimu būrys, pav., pasiekė I kuopos tikslą; nuo čia jam pasipriešinimas iš dviejų vienkiamų rajono. Būrio vadas, įsakęs 2 skyriui ir sunk. kulkosvaidžiui apšaudyti tuos vienkiamus, 1-iam skyriui duoda ženklą „pirmyn“.

Sakysim, 1 skyriui pasiekus lauko kelią (dviejų vienkiamų linijoj), priešų apie 10 žmonių iš vienkiamų rajono pasitraukė, palikdami vieną nukautą. 1 skyrius dabar smarkiai apšaudytas lengvojo kulkosvaidžio iš a. 69,6. Vienas žmogus dėl neatsargaus vaikščiojimo atviroj vietoj nukautas, antras — sužeistas į petį (Sužeistasis, pranešęs per savo draugus skyrininkui, nuvyko į tvarstyklą). 1 skyrius sustojo ir atidengė savo lengv. kulk. ugnį į a. 69,6. 2 skyrius pasiekė dviejų vienkiamų rajoną.

Būrio vadas pritraukia į vienkiamų rajoną sunkų kulkosvaidį, kuriam įsako šaudyti a. 69,6. Priešų lengv. kulk. pradeda lengviau šaudyti, bet priešas savo artilerija (granata) apšaudo dviejų vienkiamų rajoną ir sunkų kulkosvaidį.

1 skyrius, pasinaudodamas sunk. kulk. šuadymu, pasiekė skersinį slėnį, kuriuo prisidengdamas, nori apeiti aukštumos 69,6 šiaurės vakarų iškyšį.

Priešas pradeda iš a. 69,6 trauktis. Mūsų sunkusis kulkosvaidis, smarkiai apšaudomas artilerijos, neįstengia savo ugnimi persekioti atsitraukiančiųjų.

2 skyrius pasiekė a. 69,6. 1-mas—dauboj (į rytus nuo a. 69,6). Į a. 69,6 atidengia ugnį priešų sunkusis kulkosvaidis iš a. 78,6 ir vienas lengvasis iš vienkiamio su medžiai (300 m. į rytus nuo a. 78,6) rajono.

Būrio vadas pritraukia savo sunkųjį kulkosv. į a. 69,6 ir įsako šaudyti a. 78,6. 1-mas ir 2-ras skyrius pasistumia pirmyn. Būrio vadas praneša kuopos vadui apie II tikslo pasiekimą ir

priešo smarkų pasipriešinimą iš a. 78,6 ir vienkiemio, esančio į rytus nuo jos.

Kuopos vadas iššaukia artilerijos ir bataliono sunkiųjų kulkosv. ugnį į a. 78,6. Priešo sunkiojo kulkosvaidžio ugnis silpnėja.

1 ir 2 sk., savo artil. ir būrio kulkosvaidžių remiami, nedeliais šuoliais slenka pirmyn. Mūsų sunk. kulkosvaidžio ugnį ir skyrių slinkimą trukdo prieš artilerija, nuolat šaudydama šrapneliu ir granata.

1 skyrius pasiekė aukštumos 78,6 rytinius šlaitus, 2^{ras} — vienkiemį ant pailgos aukštumos. B. v. pritraukia sunkų kulkosv. į pailgą aukštumą ir duoda 1^{amam} ir 2^{ram} skyriui „pirmyn“. Jiems pakilus, pasipylė labai smarki prieš lengvųjų ir sunkiųjų kulkosvaidžių ugnis iš a. 73,0 ir į rytus nuo jos. Dėl to 1 skyriuje buvo nukautas vienas žmogus, o antras sužeistas į blauzdą; 2 skyriuje — vienas sužeistas į ranką, antras — sunkiai į krūtinę. Sužeistus į koją ir krūtinę į daubą nuvilko sanitarai, sužeistasis į ranką nuslinko pats. Būrio vadas įsakė kasti apkasus.

Praneša kuopos vadui, kad jis pasiekė III tikslą (1 skyrius — a. 78,6 rytiniuose šlaituose, 2 — vienkiemis su medžiais, 3 — čias užpakaly tarp 1mo ir 2ro; sunk. kulk. pailgoj aukštumoj su vienkiemiu). Dešinėje — aukštumą 78,6 — pasiekė I būrys; kairėje — vienkiemį „prie Rok.“ — 8 kuopa. Prieš jį lygi vieta, kurią smarkiai apšaudė įvairių rūšių prieš pėstininkų ugnis. Jo būrio 2 užmušti ir 4 sužeisti. Dar tebeveikia visi būrio kulkosvaidžiai. Toliau slinkti negali. Įsakė būriui kasti apkasus.

Reikėtų manyti, kad mes jau esam atsідūrę prieš prieš pagrindinę poziciją, kadangi sutikom prieš tolydinę ugnį. Toliau slinkti savo jėgomis neįstengsim.

Gal būt, avangardo viršininkas savo rezervais, remiamais savo ar net ir pagrindinių jėgų artilerijos — *bandys* dar prasilausti, t. y. *patikrinti kontaktą*, ar mes iš tikrųjų esam prieš pagrindinių jėgų sustabdyti. Jei ir tada nepavyks paslinkti pirmyn, bus aišku, kad avangardas atsідūrė prieš pagrindines jėgas, kurias nustumti avangardo jėgos bus per silpnos. Tą uždavinį atliks mūsų pagrindinės jėgos, kurios peržengs avangardinių dalių laikomą ribą ir *puls* prieš pagrindinę poziciją.

Pastaba. Prie kuopos ir būrio vadų įsakymų turėtų būti pridėtos skaidrės, kurios sutrumpintų įsakymus ir palengvintų rasti duotą kryptį, ribas ir punktus. Tokia pat skaidrė turėtų būti pridėta ir siunčiant pranešimą kuopos vadui.

18 METŲ NEPRIKLAUSOMYBĖS MINĖJIMAS KARO MOKYKLOJ

Gražų, saulėtą vasario 16 rytą iškilo trispalvės aukštai ant stiebų aštuonioliktąjį kartą, aštuonioliktąjį kartą besidžiaugdamos saulės spinduliuos kartu su kiekvieno lietuvio širdimi.

9 val. visas batalionas nuėjome padėkoti Dievui, kuris aštuoniolika metų vos pražydusių mūsų valstybę saugojo nuo grobuonių kaimynų, ir prašyti Visagalį, kad ir toliau mus saugotų nuo priešų ir padėtų atvaduoti mūsų širdį, mūsų pavergtąjį Vilnių.

Po pamaldų, dalyvaujant visiems Karo Mokyklos karininkams, gen. št. pulk. Musteikis, mokyklos viršininkas, tarė keletą žodžių 18 metų Nepriklausomybės proga. Tautos Vadui, o mūsų Šešui sugiedojomė „Ilgiausių Metų“, Karuomenės Vadui ir Krašto Apsaugos Ministeriui sušukome griausmingus vabalio.

Toliau skaitomas aktas, kuriuo Respublikos Prezidentas apdovanojo D. L. K. Gedimino ordinu:

Gen. št. plk. Breimelį, III laipsnio, kpt. Jaruševičių, IV laipsnio.

D. L. K. Gedimino ordino medaliais apdovanoti:

kar. jaun. pusk. Kiaulėnas, kar. gr. Velykis, kar. gr. Petrulis, kar. gr. Milašius, kar. gr. Špokevičius, kar. gr. Bakšys.

Kar. asp. Dimavičius, kar. asp. Ramanauskas, kar. asp. Jaroševičius, kar. asp. Kinaitis, kar. asp. Preikštas, kar. asp. Kuzmickas.

Liktiniai puskar.: vyr. pusk. Mickūnas; vyr. pusk. Girdvainis.

Civiliai tarnautojai — Kalvinas.

Taip pat vasario 16 proga pakelti į aukštesnį laipsnį:

į kar. viršilos: kar. vyr. pusk. Reikalas, kar. vyr. pusk. Variakojis, į kar. vyr. pusk.: kar. jaun. pusk. Tamašauskas, kar. jaun. pusk. Aleksiejūnas, kar. jaun. pusk. Kiaulėnas, kar. jaun. pusk. Bagdonavičius, kar. vyr. p. Ciemenis; į kar. jaun. pusk.: kar. gr. Jakšukas, kar. gr. Juodzevičius, kar. gr. Špokevičius, kar. gr. Jankevičius, kar. gr. Asašauskas, kar. gr. Bražinskas, kar. gr. Paliulis, kar. gr. Velykis, kar. gr. Baršys, kar. gr. Moliejus, kar. gr. Morškūnas.

Kar. asp. Ramanauskas

IŠLEISTI 4 MOK-LOS KARININKAI

Vasario 15 d. mok-los karininkų rašmėse buvo surengtos 4 kadro karininkų išleistuvės. Išleisti: mjr. Vertelis į 8 p. p., kpt. Sutkus ir ltn. Urbanavičius ir Kar. Štabą ir leit. Mikalauskas į 1 art. p. Išstarnavusiems nemažiau 5 metų įteiktos vertingos kultūrinės dovanos: A. Smetonos, Maironio raštų tomai bei Tautos Vado bareljefas.

KAR. KANDIDATAI 6 P. PULKE

Ten, kur bangos tyliai plakas
į pakrančių smėlį.

Kur žvejų laiveliai supas...
Džiaugias širdučėlė!..

Mes, P. L. P. Karo Mokyklos auklėtiniai, prikomandiruoti prie 6to pėst. P. K. Margio pulko, dabar saugojame savo mylimą jūrą ir uosto vartus, kurie atidaro kelią į platumų pasaulį.

Klaipėda!...

Gražiausių vilčių ir minčių židinyse!

Į čia nukreiptos viso pasaulio akys ir ištiesios kai keno grobuoniškos rankos.

Kas gali būti malonesnio, kaip sargyba tėvynės pajūryje?! Tai garbinga pareiga, kuri teikia mums daug džiaugsmo, bet kartu ir nusivylimo, nes čia neradome tos išsąmonintos tiesos, kuri buvo mintyse. Tą patyrėme apleidę Karo Mokyklos sienas ir įžengę po visai mums nežinoma padange. Aplink buvo girdimas ne gimtasis žodis, bet svetima, per kelis amžius pajūrio lietuviams primesta kalba.

Lengviau atsidusome tik priešę raudonus, gotiško stiliaus, mūrus. Už geležinių vartų pamatėme į save panašias žmogystas, kurios į mus žiūrėjo su keistu dėmesiu.

Įvairios mintys pynėsi galvoje...

— Gal mes komiškai atrodome?..

Bet ne. Ne ta buvo priežastis. Pasirodo, nieks nežinojo kas mes toki: ar gusarai, ar dragūnai.

Vadovybė tuojau susirūpino mumis.

Jaun. leit. Vilkutaičio vadovaujami, pradėjome semtis kariškų žinių ir praktikos, kad lengvesnis būtų atėities kelias. Mokoma kuopa savo kursą buvo bebaigianti. Mums teko vieniems atskirai lavintis. Su didžiausiu entuziazmu stengėmės savo pareigas atlikti. Kelioms savaitėms praslinkus vieno mokymas jau buvo baigtas.

IŠ MŪSŲ

Lapkričio 10 d., kaip instruktoriai buvome išsiųsti į Plungę jaunų kareivių mokyti. Ten laikas linksmai prabėgo.

Vaidinome viršininkų vaidmenį. Čia nebuvo aišku, kaip mus traktuoti, todėl buvome padėties viešpačiai. Naudojomės kai kuriais privilegijomis. Įsteigėme kariūnų klubą, kur

visą laisvą nuo tarnybos laiką visi kartu praleisdavome, nes

šiai buvome iš

skirsyti po kuopas.

Bet neilgai šiuo gyvenimu džiaugėmės.

Sudarius mokomą kuopą, turėjome grįžti atgal į Klaipėdą. Įkyri mintis visą kelionės laiką nedavė ramybės: Ką dabar veiksime?! Kokia bus mūsų paskirtis?!.. Į tai buvo tik vienas atsakymas:

— Ne čia gyvenimo esmė.

Atvažiuovome. Apsikrovę visu savo turtu, lyg kupranugarių vilkstinė, traukėmės

Atvažiuovome. Apsikrovę visu savo turtu, lyg kupranugarių vilkstinė, traukėmės

Atvažiuovome. Apsikrovę visu savo turtu, lyg kupranugarių vilkstinė, traukėmės

Atvažiuovome. Apsikrovę visu savo turtu, lyg kupranugarių vilkstinė, traukėmės

Atvažiuovome. Apsikrovę visu savo turtu, lyg kupranugarių vilkstinė, traukėmės

Atvažiuovome. Apsikrovę visu savo turtu, lyg kupranugarių vilkstinė, traukėmės

Atvažiuovome. Apsikrovę visu savo turtu, lyg kupranugarių vilkstinė, traukėmės

Atvažiuovome. Apsikrovę visu savo turtu, lyg kupranugarių vilkstinė, traukėmės

Atvažiuovome. Apsikrovę visu savo turtu, lyg kupranugarių vilkstinė, traukėmės

Atvažiuovome. Apsikrovę visu savo turtu, lyg kupranugarių vilkstinė, traukėmės

Atvažiuovome. Apsikrovę visu savo turtu, lyg kupranugarių vilkstinė, traukėmės

Atvažiuovome. Apsikrovę visu savo turtu, lyg kupranugarių vilkstinė, traukėmės

Atvažiuovome. Apsikrovę visu savo turtu, lyg kupranugarių vilkstinė, traukėmės

Atvažiuovome. Apsikrovę visu savo turtu, lyg kupranugarių vilkstinė, traukėmės

Atvažiuovome. Apsikrovę visu savo turtu, lyg kupranugarių vilkstinė, traukėmės

Atvažiuovome. Apsikrovę visu savo turtu, lyg kupranugarių vilkstinė, traukėmės

Atvažiuovome. Apsikrovę visu savo turtu, lyg kupranugarių vilkstinė, traukėmės

Atvažiuovome. Apsikrovę visu savo turtu, lyg kupranugarių vilkstinė, traukėmės

Naujosios valgyklos bendras vaizdas

naujųjų pastatų

kém kareivinių link. Čia mūsų jau nekantriai laukė: kuopos vadas, būrių vadai, viršila, būrininkai ir didžiausia grupė grandinių. Tuojau buvom sustatyti į rikiuotę ir išlyginti nušgaromis. Viršila, atsistojęs ant kėdės, žvilgterėjo per viršugalvius, ir ceremonija pasibaigė. Mus išblaškė po visą kuopą. Dabar tik supratom savo paskyrimą. Likom vargšai, pasi-gailėjimo

verti „šlapausiai“. Nieko nepadarysi. Gyvenime visuomet taip yra. Linksmas, džiaugsmu tvinksinčias dienas, pa-keičia monotoniškos, kartais net nuobodumu persunkusios. Nenuostabu. Kiekviena pradžia sunki... bet laikui bėgant į viską įprantama. Ir nuotaika, kuri, kaip žinoma, labai vingiuota vagslenka gyvenimo plotme, pasikeičia, pasireikšdama visoj pilnumoj. Pavedamos pareigos atliekamos kuo sąžiningiausiai, įnešant reikiamas, kitų akimis žiū-

rint, pataisas.

Taip slenka diena po dienos: nustumiami šlapiu skuduru per koridorių, nubraukiama su šluota per kambarį, arba šlifuojant, ligi veidrodinio blizgesio, savo kovos bičiulius: šautuvą ir lengvąjį „Bruno“ kulkosvaidį.

Prieš Vasario 16 d., kad įneštume daugiau gyvumo ir emocijos pačiam mi-nėjimui, buvo surinktas vyrų balsu choras, kuriame visi kariūnai aktyviai dalyvaujam.

Dažnai pagalvojame apie Alma Mater ir bijodami, kad nepadarytumėm gėdos jos garbingam vardui, ruošiamės. Retas kuris iš mūsų neturi supratimo apie turniką ir jam panašias pabaisas, nes „švinas“ palengva nyksta. Jo vietą užima vikrumas ir nenuilstamai pulsuojanti energija.

Kar. kand. Bardžilauskas

DŽIUGINANTI „KARIŪNO“ TALKA

Šių metų pradžioje visi kariūnai, kursantai ir kar. aspirantai buvo kviečiami laisvu noru išsirašyti savo žurnalą (kariūnų sąlygomis — 4 lit.) visiems 1936 metams. Per trejetą dienų „Kariūną“ išsirašė 98% bendro žmonių skaičiaus. Kariuomenės dalyse esantieji kar. kandidatai, gavę nemokamai susipažinti vieną „Kariūno“ nr., taip pat gausiai išsirašo žurnalo prenumeratą. Iki šiolei išsirašė 76%. Išėjus šiam nr. — tikimasi, kad išsirašys ir likusieji.

Jei „Kariūną“ dar išsirašytų visi buvusieji mokyklos kadro karininkai ir visi paskutinės laidos karininkai — žurnalo prenumeratorių skaičius šiais metais prašoktų pusantro tūkstančio.

Šion džiuginančion „Kariūno“ talikon visus maloniai kviečiame. R e d.

„Kariūno“ skaitytojai, sus-raskime visi po vieną naują žurnalo rėmėją!

Mjr. STAKIONIS,
2-os kadro kuopos vadas

NAUJAS KUOPOS VADAS

Vyr. kursą išvesti iš mokyklos pastogės atsistojo naujas vadas-tėvas mjr. Stakionis. Senasai kuopos vadas mjr. Vertelis atsisveikino su kursu, linkėdamas sėkmingai pasiekti darbo apvainikavimo ir pareiškė viltį, kad vyr. kursas ir naujam kuopos vadui bus drausmingas, paklusnus.

Vyr. kursas linki pasiryžimo ir kantorybės naujam savo tėvui, iš savo pusės turėdamas tvirtą norą būti paklusniu vaiku.

Kar. gr. Š-kas

VYRESNIS KURSAS ŠOKA

Vyresnio kurso kariūnai, norėdami praktiškai išbandyti šokių lektoriaus p. Vasiliausko vedamose šokių pamokose šokių pasiektus rezultatus, vasario 1 d. suruošė šokių vakarą su įdomia programa. Į vakarą atsilankė mokyklos viršininkas, bataliono vadas,

daug mokyklos karininkų su poniomis, daug kariūnų viešnių ir svečių.

Programą išpildė vyr. kurso kariūnai. Programą pradėjo kar. gr. J. Puskunigis, kanklėmis paskambindamas liaudies dainelių popuri. Paskiau kanklėmis ir smuiku sugriežta liaudies dainų ir šokių popuri. Kar. gr. Baltokas smuiku solo sugrojo Šumano romansą „Vienatvė“ ir Mendelsono „Pavasario daina“. Kar. j. p. Cieminis solo gražiai padainavo L. Giros „Visur tylą“. Po to kar. gr. B. Šidlauskas savo dienoraščiu visus iki ašarų prajuokino. „Grandinių kvartetas“: kar. gr. V. Gontis, P. Paoliulis, J. Bražinskas, J. Morkūnas, pristatiant gitara kar. gr. Baltokui, išjudino visus iš vietų, šudainuodamas tango „Aldona“, tango „Poligono atminimai“, fokstrolą „Vėjuotos atostogos“, tango „Juodakė“ ir valsą „Kariūnas valso sukury“. Šį valsą teko net pakartoti. Programinę dalį užbaigė choras, diri-

Mūsų naujojo valgykloj pietų belaukiant

guojamas dainų lektorius p. K. Griaudzės, gražiai sudainuodamas Savanorių maršą, Ko tie dunda miškai, Plieno paukštis, Mes atvykom, Karas ir kit.

Šokiuose dėl salės ankštumo dalyvavo tik vyr. kursas, 1 asp. kuopa ir po 10 atstovų iš kursantų ir 2 asp. kuopų.

Vakaro pelnas (111 lt.) paskirtas „Kariūniui“.

Spr.

„KARIŪNŲ PASILINKSMINIMŲ KOMISIJA“ DIRBA

„Kariūnų pasilinksminimų komisija“ (kar. viršila Variakojis, kar. gr. Gontis ir k. gr. Sprindys), vadovaujama kariūnų ramovės šeimininko ltn. Gužaičio, rūpinasi kariūnams pasilinksminimų rengimu ir jų tvarkymu. Keletą pasilinksminimų jau yra surengusi ir ateity numato daugiau surengti. V. S.

GRAŽUS VYRESNIO KURSO IR ATS. J. LTN. KURSANTŲ NUTARIMAS

Vyresnis kursas ir ats. j. ltn. kursai Karo Mokykloje paliks įgyvendinę dar vieną gražią tradiciją, kuri bylos apie kariūnų prisirišimą ir meilę mokyklai. Mokyklos viršininkui sutikus, kad kiekviena karininkų laida turėtų ką nors palikti mokykloje atmintino, visi nepaprastai gyvai tam sumanymui pritarė. Tuojau išrinkta atitinkamos komisijos, kurios smulkiai ėmėsi šį reikalą svarstyti. Vyr. kursas nutarė, kad kiekvienas būsimo XVIII laidos karininkas iš pirmosios algos skiria 10–15 litų dovanai pirkti. Už surinktus pinigų bus užsakyta pas geriausią dailininką pora paveikslų, kurie bus iškabinami valgykloje per išleistuves. Kokio turinio paveikslai bus užsakyti ir pas ką, dar galutinai nenustatyta.

Kariūnai-kandidatai Karo Aviacijoje

Ats. j. leitenantai irgi nutarė papuošti valgyklą paveikslais, kuriuos jau užsakė pas dailininką Mackevičių. Paveikslai bus baigti gegužės mėnesį.

Tenka iš visos širdies sveikinti šios gražiosios tradicijos įgyvendinimą, nes ji parodo tikrą mūsų meilę mokyklai — motinai, kuri išleidžia mus į platųjį gyvenimo vieškelį.

Kar. gr. Š-kas

LAIŠKAS IŠ PULKO

Jau nebeturiu tiek pirštų suskaičiuoti, kiek mėnulių atmainų buvo nuo to laiko, kai Stefensono technika su kelio lika vagonų atgabeno į pulką dešimtį kariūnų kandidatų. Pulkas kaip pulkas, bet faktas, kad mus, atseit, kandidatus, kareiviai pamatę padidino akių kalibrus ir kumštelėję viens kitam į šoną, sušnibždėjo: „Matote, ir Abisinijoj kareivių rūbai panašūs į mūsų... Tik antpečiai gražesni“. Norėjau kažką atsakyti jiems, ar paaiškinti, bet nutariau, kad kareivio burna—ne šautuvo

vamzdis — kepuraitė neuždengsi.

Pakliuvom kulkosvaidžių kuopon ir... pasiruošėm neribotą laiką čia gyventi. Prasidėjo „kuklus“ apmokymas kartu su jaunais kareiviais. „Aukščiau koją! Mosikuok rankas iki diržo!“ Taip ir smigo širdin žodžiai, o nugara pradėjo turėti tendencijos suslapti ir susijungti su marškiniais... Lengviau atsikvėpdavai klasėj. Sėdi suole, šilta, malonu, leitenantas monotoniškai dėsto kojas iš vieno klasės galo į kitą, prie lentos jaunas kareivis aiškina, kas yra taikymo taškas, ir rašo: „Taikima tacka tai yra ta linija į taikima tacka...“ Kitas jaunas kareivis tvirtina leitenantui, kad įgulos viršininkas yra kuopos viršila... Ir vis tai pirmosios dienos kariuomenėje...

Vieną gražią dieną viršila, bonapartiškai atmetęs koją, tarė: „Tai, vyrai, toks dalykas: rytoj jau išeisit į mokomąją kuopą, tik reikia šautuvai išvalyti ir man priduoti!“ Akyse taip ir sužaižaravo ugnimis klausukas: kaip ten bus? Persikėlėm į antrą aukštą, o ant

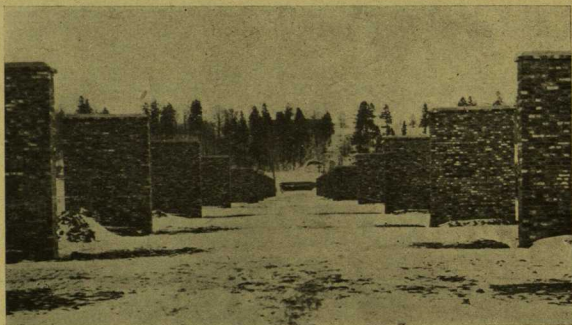
durų, kaip ant delno, parašyta, be jokių etimologijos bei sintaksės klaidų „Mokomoji kuopa“. Tą pačią dieną mūsų tiesioginis betarpiškas viršinininkas, su grandinio laipsniu ir siuvėjo profesija, kategoriškai pareiškė: „Čia jums, kandidatai, bus ne Karo Mokykla, reiks gerokai padirbėti!“ Na, ir prasidėjo darbas! Atvirai pasakius, mums iš karto nelabai ir sekėsi. Vienas užrištomis akimis stengėsi vykdyti komandą „kulkosvaidį užtaisyk!“ Tik vargšas nepajėgė — vietoj kulkosvaidžio rankenos, pasipainiojo durų klemka. Kitas kulkosvaidžio marškinėlius užmovė ant aušintuvo... Negražu, nors žemėn kniskis. O grandiniai gyvu pavyzdžiu parodo, kaip reikia daryti. Jei žinai raides, atseit, abėcėlę, gali išskaityti jų akyse: „Mieli kandidatai, kada jūs taip mokėsit?“ ... Per ryš

šių priemonių pamoką, štai grandinis suka telefono kabelį ir dėsto (žinoma, kai lektorius išeina): „Pratimuose per 5 minutes reikia bėgant susukti 4 kilometrus kabelio!“ Neiškentęs koks kandidatas sumurma: „Ant motociklo“... Grandinis vistiek išgirsta ir išdžiūti atsako: „Pažiūrėčiau, kaip tu važiuotum per laukus ir griovius su motociklu“. Tai taip slenka kariūnų kandidatų gyvenimas pulke. Dar daug rašyčiau, bet bijau, kad draugai nepaskelbtų man sankcijų... Tad nepykit, jei neparašysiu, kad daug kas mėgino tepti baltai savo diržus. Gamta suprato koks kontrastas tarp balto diržo ir jau sulopyto, riebaluoto, indus plaušnant, munduro, todėl keliems frantams baltą diržą... lietus nuplovė. Telieta apie tai kariška paslaptis...

Kar. kand. V. Aleksandravičius

Kai dar buvo sniego . . .

Mūsų naujoji šaudykla

JAU SAULELĖ ATKOPDAMA BUDINA SVIETĄ

Greit iš kursantų krūtinų galėsi išgirsti šiuos žodžius. Teks pamatyti jų šypsančius veidus: jie, atėję iš gyvenimo, vėl į jį greit grįš. Menat, kaip tose pačiose skiltyse skaitėt pirmuosius ats. j. leitenantų apdūmojimus. Kursantai buvo tik ką atvykę mokyklos. Iš gyvenimo mokyklos — Karo mokyklon.

Nuo to laiko amžinybėn jau gagės damos nugarmėjo dienos. Jas daugelis pamiršo, nebemeną nė tų „vargų vargelių“, su kuriais šiaip ar taip teko skaitytis, jais gyventi. Didelis jau darbo baras nuveiktas, stovime jau ant paskutiniųjų palaipčių. Gyvenimo mokykla vėl tiesia į mus rankas ir nori atsiminti. Tačiau...

Dūsterėji žmogus. Kodėl? O kaip gi nedūsaut, malonus prieteliau, kai matai dar jūras darbo, kai prieš akis guli stori karo istorijos, ryšių, pionierių ir kitų dalykų — konspektai, užrašai... O kiek dar kartų lankysime

Vstają bateriją, kiek kartų teks taktikos aplinkybes taikant nušluoti nuo horizonto IVstąjį fortą, nukirsti medžius, „pamedžioti“ Jesės himalajiškais skardžiais, pamatyti bailiai betupintį kiškutį ir visa gerkle rėkt:

— Pone sekretoriau, kiškis!

Aišku, daugumas nustebo, kodėl kiškis... sekretoriau...

O dalykėlis štai koks:

Visi gerai menat įdomią kursantų kuopos „štukorystės“ sągą su šūkiu: „už sąmojų“. Aišku. Čia eilinis sąmojus. Tačiau... vėl dūsterėji. Akys pažvelgia platumon. Pamatai, kad gyvenimas verda. Didelę darbo dalį amžinybėn nugarmenom, o liko... liko dar mažytis pasitempimas. O pasitempti darbu kursantas visados moka. Tik žvelkite į raudonuojančius Karo Mokyklos rūmus — jūs pamatysite:

Visur melsva šviesa, tačiau dviejuose languose iki vėliausio vidunakčio šviesa, kaip dieną. Tamstos užėinat į klasę. Daugybė vyrų sulinkę prie stalų,

apsikrovę žemėlapiais, konspektais, užrašais. Jie mokosi. Jie kraunasi į savo vyriškus smegenis kariškas žinias, kurios, išėjus gyveniman, naujan savotiškai gyveniman, bus labai reikalingos. Mokykla — žinių arudas, tad semiamė, kiek leidžia jėgos ir, palyginti, trumpas laikas.

Darbas tai darbas — štukorystė — prašau. Toks štai kursantų kuopos gyvenimo veidas.

„Štukorystės“ sąga neatsilieka, darbo baras jai platus, tad ir rimtam darbui į savo sąmojum paskatina.

— Drauguž, laikykis, kad nebūtum „sukepkavotas“ išrinkęs s. k. poziciją slėnio viršūnėj...

Taigi. Prieš akis pavasaris su žiedais, prieš akis gyvenimas su vargais. Tačiau... Jau trečią kartą...

Kursantų širdyse kaupiasi dar daug jėgos darbui, jie užsibrėžė tikslą ir varo vagas Lietuvos arimuose.

Mokyklą apleisim, teks rūpintis gyvenimu patiems, niekas jau trimito „žavia“ muzika nekels, draugai, popietinę valandą neis vaizduot „snaudžiančių milžinų“. Tarsim; sudiev, Alma Mater!

Tačiau mes, buvę Tavo vaikai, ilgai minėsime ir visų mūsų širdžių pritarimu paliksime savo laidos įamžinimą.

Visiems žinoma, kad kursantų kuopa, gerb. mok. viršininkui sutikus, jau užsakė dail. Mackevičiui du didelius istorinius paveikslus, kurie puoš valgyklos sienas. Mūsų Alma Mater, Tave papuošim ir apleisim, bet visados žinok, kad mūsų širdyse ilgai dar žydėsi — mūsų antroji motina.

Pavasaris... žiedai... paskutinis atsiveikinimas, sienoj bekabą paveikslai, kurie liudys tavo vaikų prisirišimą prie tavęs. Tai viskas, kas tau primins mus — ats. j. leit. ypatingą laidą.

Ats. j. leit. Rutkauskas

JAUNIEJI KARININKAI NEPAMIRŠTA „KARIŪNO“

Praėjusių metų paskutinį (1920) „Kariūno“ nr. gavo visi paskutinės laidos jaunieji karininkai. Žymi jų dalis žurnalo prenumeratą jau pratęsė ir 1936-iesiems metams. Kiti dar vis kiekviena proga praneša, kad „Kariūnas“ jiems būtų siunčiamas ir šiais metais.

Štai, vienas jaunųjų leitenantų „Kariūno“ redakcijai rašo:

„Nuoširdžiai Jums dėkoju. Jūs atspėjote mano mintį. Labai nusidžiaugiau gavęs savo mylimąjį „Kariūną“. Nuo to laiko, kada aš šį žurnalą pamaciau — negaliu su juo skirtis. Nieko nėra maloniau, kaip skaityti apie savo jaunesniųjų draugų pergyvenimus, jausti jų nuotaiką, jausti gyvenimą, kuriuo dar taip neseniai, rodos, vakar, ir mes gyvenome.

Taigi, dėkoju už žurnalą ir laukiu naujo nr. Manau, kad jo lygiai taip pat laukia ir 58 mano laidos kolegos. Linkiu, kad „Kariūnas“ gyvuotų toli, kol mes gyvi, kol gyva mūsų kariškoji Alma Mater!

J. ltn. Č.

N. art. pulkas“

LIETUVIAI KARIAI INDO-KINIJOJ

Tur būt daug kam teko girdėti apie tolimojų pietų Azijoje esančią prancūzų koloniją Indo-Kiniją. Taigi, tame tolimame Azijos užkampyje, nedideliame Tong'o miestelyje, jūs dažnai galėtumėt sutikti žvalų, baltoje svetimšalių legiono uniformoje, savo krašto pasiilgusį lietuvį. Mūsų tautietis, nors ir ilgai išbuvęs gyvenimo nublokštas svetimųjų tarpan, nepamiršo savo krašto ir su didžiausiu malonumu gauda žinias apie Lietuvą. Malonu dar pažymėti ir tai, kad jis, tarnaudamas svetimšalių legione, nepadarė lietuviams gėdos, bet savo draugų ir viršininkų tarpe įsigijo gerą vardą ir buvo pakeltas į kapra-

lo laipsnį, o svetimšalių legione tai ne lengvai pasiekama.

Štai keletas to legionieriaus rašytų laišku nuotrupų apie tenykštį gyvenimą.

Prancūzų Indo-Kinija, tai didžiulis pietų Azijos plotas, su 20 milijonų gyventojų. Šalis suskirstyta į 5 provincijas: Annam, Tonkin, Kosonchine, Cambodcha ir Laoss. Visos provincijos turi savo valdžią, prižiūrimą prancūzų rezidento. Be to, Annamo provincija turi imperatorių. Gyventojai daugumoje anamitai, budistų tikybos. Luomų visai nėra, tik turtingieji ir vargšai. Minta daugiausia ryžiais. Anamito tipas: žemo ūgio, stipraus kūno

„Lietuviškas laiškas raštis primena tolimąją tėvynę“

sudėjimo, juodų plaukų ir kas svarbiausia — nepaprastai apskurus.

Kai tik atvažiuoji į pirmąjį Indokinjijos miestą, tuojau supranti, kad esi ne visiškai vietoje. O kai susiduri su gyventojais — tas dar labiau pasitvirtina. Kelias dienas pagyvenęs supranti, kad turi reikalo su aukščiausios rūšies sukčiais; su prekiautojais visų rūšių prekėmis, svarbiausia — net žmonėmis. Tikriausia nusišypsosite. Aš ir šypsausi tai rašydamas, bet taip yra. Jie parduoda viską, pradedant ryžiais, baigiant savo vaikais, žmonomis ir pačiais savimi. Už pinigus jis gali viską padaryti, net būti vergu. Jeigu moki už patarnavimą, tai neišvengiamai turėsi susikeikti ir pažadėti savo geradėją apkulti. Štai pavyzdys: važiuoji taip vad. „pous-pous“. Sustoji reikiamoje vietoje, moki, kiek nustatyta, o jis nepatenkintas žiūri. Esi geros širdies ir pridedi kelis sous — vistiek bus nepatenkintas. Duosi jam visą piestrą, — vėl bus nepatenkintas ir prašys daugiau. Tik pažadėtas apkulti pasišalina.

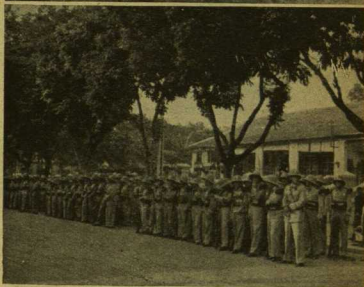
Štai kitoks pavyzdys: prieš porą dienų teko patruliuoti gatvėje. Turiu pasakyti, gan nuobodus darbas, bet tas jums gerai žinoma. Staiga pribėga prie mūsų anamitas (čiabuvis) ir smarkiai susijaudinęs mums kažką pasakoja. Turiu pasakyti, kad iš mūsų žmonių niekas nieko nesupratome. Tiesa, vieną žodį išskyrėme — pirat. Mus komanduo-

Prancūzijos svetimšalių legiono kariai gerbia ginklu.

Legionieriai Tong'o mieste rikiuojasi paradiui.

Pietūs manevrų metu.

Ponios anamitės.

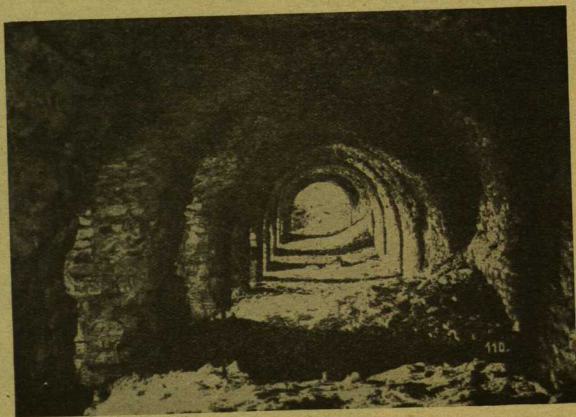

jantis puskarininkis norėjo jį pasiųsti velniop, bet pagaliau nutarėm išsiaiškinti. Sulaikome vieną anamitą, kuris moka kiek prancūziškai. Jis mums išverčia. Pasirodo toks dalykas. Mus sulaikiusiam anamitui pavogė žmoną, vaikus ir jautį, su kuriuo arią ryžių laukus. Nesinorėjo tiesiog tikėti. Pagaliau, po didelių prašymų, einame pasiūrėti. Randame iš bambuko pastatytą „cania“ (namelis). Jaučio tikrai būta. Apžiūrėjome — niekur nieko nėra. Nei žmonos, nei vaikų, nei jaučio. Pranešėme mandarinui (dvasininkas ir valdininkas), tuomį viskas ir baigėsi. Apvogtasis gal dar ir šiandien tebeieško?..

Vagystės — labai dažnas reiškinys. Vagia viską, kas tik pakliūva, ir tuojau parduoda. Sako, jeigu nori pavogtą daiktą surasti, tai dažniausiai jį surasi rinkoje, kur parduodamas įvairiausias

šlamštas. Kovoti su tuo labai sunku, nors yra ir vietinė policija, kuria kiekviename miestelyje esantieji mandarinai palaiko tvarką.

Noriu dar truputį apie opiumo rūkyklas papasakoti. Paprastai tokios vietos yra slaptos, tik jų niekas negali paslėpti. Įpratęs čiabuvis ir net europietis užuodžia jas iš tolo. Paprastai tai būna kokios parduotuvė. Įeina nesva ko pirkti, bet čia jau žino ko nori. Įveda į pustamsį kambarį, kur jau viskas paruošta. Žmogus gulasi ir rūko prakeiktą pypkę. Kiekvienas žino, kad ji prakeikta, bet mesti negali. Teko porą kartų tas rūkyklas pamatyti, siūlė ir man pabandyti, bet nemėginau ir nemėginsiu. Būdamas Afrikoj daug ką išbandžiau, teko ir skėrių košės valgyti, bet rūkyti nenoriu ir bijau. Tos rūšies rūkytojų čia labai daug. Kai kurie rūko iš karščio, kiti, kartą pa-

Estų senosios Narvos tvirtovės požemiuose

Joninių laužas kariūnų
ir aspirantų stovykloje,
Kleboniškių miške,
1931 m.

mėginę, jau daugiau nemeta.

Jau vėlus vakaras, uodai kanda ne-
gailestingai. Prieš akis pora dienų
„repas“, mat, pirmadienį Annamo impe-
ratoriaus šventė. Žmonės jau grįžta iš
miesto. Kažkur girdėti būbno balsai,
tai anamitų „tam-tam“. Sėdžiu ant le-
gionieriškos lovos, prieš mane guli
„Kardas“, „Karys“ ir „Kariūnas“. Keis-
tas jausmas. Jau ketveri metai, kai
neskaičiau lietuviško laikraščio. Bai-
gęs laišką dar juos skaitysiu.

Nesuprasite, laisvosios Lietuvos ka-
riai, brangūs tautiečiai, kaip malonu po
daugelio metų pamatyti lietuvišką, dar-
gi karišką laikraštį, žurnalą...

SSSR KARIŪNŲ SLIDININKŲ ŽYGIS

Tolimajam Sibire Tomsko artileri-
jos mokykla surengė 1000 km slidi-
ninkų žygį, kuriame dalyvavo 80 ka-
riūnų su karininkais. Rinktinė turėjo
ir sunkiųjų kulkosvaidžių skyrių. Vi-
są kelią rinktinė nužygiavo per 13 pa-
rų ir 6 val., iš kurių 2 paros ir 9 val.
buvo skirtos poilsiui. Per dieną vidu-
tiniškai nužygiuota 94,7 km, arba per
vieną valandą — 7 km. Žygiuoti teko

dieną ir naktimis, nes žiemą Sibire die-
nos labai trumpos. Batai buvo tepami
paprastu batų tepalu, nes žuvų rieba-
lai pasirodė esą netinkami. Nuo jų
oda sustingsta, vėliau sušala, o kojos
drėgsta.

Kasdien kiekvienas slidininkas gau-
davo vidutiniškai apie 7500 cal. maisto,
tačiau maistas buvo per daug vienos-
das.

Vietose, kur slidininkams teko nak-
voti, buvo pasirūpinta vandeniu. Kiek-
vienas galėjo nusimazgoti sau kojas.
Prieš miegą ir atsikėlus iš ryto slidi-
ninkai masažuodavosi.

Buvo nustatyta, kiek kiekvienas sli-
dininkas turi išgerti vandens. Tačiau
kai kurie kariūnai išgerdavo daugiau
ir todėl mažiau valgydavo. Žygyje
daugiau išgėrusieji vandens — atsi-
likdavo.

Apie 90% žygio dalyvių sirgo kojų
sausgyslių ištempimu. Tačiau skausmo
jausmas trukdavo tik pirmąją parą, ki-
ti jausdavo skausmą net trejetą parų.

Paprastos slidės pasirodė netinka-
mos sunk. kulkosvaidžiams vežti. Šiam
tikslui reikia specialių, sustiprintų sli-
džių.

MŪSŲ GYVENIMO TRUPINIAI

Kar. gr. Skardžius, P.

KARIŪNAS VALSO SŪKURY

(valsas)

Skambančioj salėj šokdami valsą
Vargus užmirškim vakar dienos.
Šiandien nebaisus viršilos balsas,
Šiandien neduos jis mums valandos.
Ir būrio vadas nepavojingas
Tarpe viešnių ir svečių —
Tik atsiminkim ir nemėginkim
Šokdinti jų viešnių: —
Brolyti mielas, tada jau žuvęs —
Miestan užkelti vartai visi!
Ach, kad kasdieną būt šokiai, baliai,
Gal suminkštėtų mūsų vadai;
Tada šarvuotės, aišku, negautum,
Jei pabučiuotum lūpas viešnios ...
Sukimės, sukimės valso bangose —
Laimė visai netoli,
Nes kada būsim mes generolai,
Už mus tad' suksis kiti ...
Sukas viršila ir būrio vadas
Ir mes garbingi jų valdiniai!

Kar. gr. Gontis, V.

VĖJUOTOS ATOSTOGOS.

(fokstrotas)

Šaltis kailiais apsisiautęs eina neskubiai.
Už ausų kiekvieną griebia, sako —
[„bėk vikriai!“
Vėjas užia, foksa šoka, kaukia taip
[liūdnei ...
I langus mūs kazematų beldžiasi skar-
[džiai ...
Šėlki dar pasiūčiau,
Bučiuoki skruostus dar raudoniau,
Bučiuoki akis, lūpas, kai tik užaina
[lūpas —
Ikaitink mano kraują karščiau!
Jau atostogos prabėgo. Širdis nerami ..
Su šalčiu kartu pabėgo Danutė brangi.
Vaizdai pinas, galva svaigsta — „kaip
[buvo gražu ...

Iš tavęs su vėjais grįžti kartais taip sma-
[gu ...“

Šėlki dar pasiūčiau ir t. t.
Vėl mokykloj mokslas eina senąja vaga,
Galvoj dažnai vėjai užia praeities svaja.
„Ak, brangus Rojaus paukšteli, šian-
[dien jau gana,
Nes kartu su vėjais grįžti pas mus ne
[mada.
Šėlki dar pasiūčiau ir t. t.

Kar. gr. Paliulis, P.

JUODAKĖ

(tango)

Tango ritmas pagauna, svaigina,
Kaip pavasario ryto gamta,
Kaip juodakė švelniai apkabina ...
„Juk šį vakarą man tu skirta!“
Ar atsimeni auštantį rytą,
Saulėi tekant Nevėžio krantus,
Ramų vandenį melsvai dažytą ...
Nors šiandieną užmiršk tu kitus!
Rytoj Laisvėj, Versaly ar kine
Tu kitam jau šypsosies meiliai,
O aš šautuvą, šalną, kuprinę
Slovfoks taktu į kalną nešiu ...

Kar. gr. Paliulis, P.

POLIGONO ATSIMINIMAI.

(Tango-Tangolita)

Lakštingalos čiulbėjo mums kas rytą,
Ir tamsią naktį žavėjo mus.
Vaizdai gražesni vienas už kitą ...
Vilijos bangos plovė krantus ...
Svajonėmis gyventi negalėjom,
Atspėt nesunku, ko tada norėjom.
Vaizdai gražesni vienas už kitą —
Vilijos bangos plovė krantus ...
Saulėi tekant rasos sidabrinės
Ivairiaspalvius vilgė žiedus.
Nuskynęs vieną spaudžiau prie krūti-
[nės —

Priminė jie man nakties sapnus ...
Svajonėmis gyventi negalėjom ... ir t. t.
Ilgai nematėme akių mėlynų
Nejautėme plakant jautrių širdžių ...
Kaip ilgu buvo ir pušaitės žino, —
Jųjų ošimą dar vis girdžiu.
Svajonėmis gyventi negalėjom,
Atspėt nesunku, ko tada norėjom.
Kaip ilgu buvo ir pušaitės žino, —
Jųjų ošimą dar vis girdžiu.

APIE GRANITU BLIZGANČIUS RAUMENIS

(Sporto vakaro proga)

Aš žinau, kad Gabrusei daugiau pa-
tinka collegos Prano raumenys, negu
mano liriškos eilės apie saulę, pasken-
dusią baloje, kur jai varlės himnus gie-
da. Iš tikro, Prano raumenys pasigė-
rėjimo verti, — jie, tarytum tekintas
granitas, blizgėjo per sporto vakarą. Ne
vienas Pranas tokius raumenis turi, ir
daugiau yra panašių kariūnų ... Dėl
viso to kaltas sporto vadovas. —

Kiekvienais metais įvyksta sporto
vakaras. Įvyko jįsai ir šiemet. Dau-
gumas collegų medalius gavo, o aš pra-
radau širdies damą ir apatijon dėl vi-
sokio sporto įkritau. Sakytum ravan.
Aš pats buvau aktingas to vakaro pro-
gramos dalyvis: po prakaitu tampiau
matracus ir kreidą rankoms pasitrinti
padavinėjau. Ir negaliu suprasti, ko
dėl visos levos dukterys įsimylėjo pro-
gramos dalyvius, išskyrus mane. Juk
programa, mano manymu, nebuvo jau
itin stebuklinga: nei vienas iš jos da-
lyvių peilių nerijo, degančio švino į
gerklę nesidavė pilti, o kokio pasise-
kimo susilaukė! Žiūrovai plojo, valio
šaukė, visa salė stačiai degė entuzi-
jazmu ... —

Iš širdies gilumos pamislinus, gal iš
tikro viso to triukšmo mūsų vyrai verti
buvo. Ant turniko taip vikriai saules
ir mėnulių raitė, sakytum, visus kaulus
būtų kazematuose palikę. Per aukš-

čiausią „kumelę“ sokimas ėjo irgi neįti-
kėtinai sklandžiai: be botago, be nie-
kur nieko peršokti kupranugario aukštį
nėra taip jau prastas dalykas!

O ką bekalbėti apie bokšą! Duodu
galvą nupiauti, kad didžiausio latro
„fotografija“ ištikštų į smulkius bur-
buliukus, jei bokšą atstovavusio ka-
riūnėlio kumštėlis jos prisiliestų.

Fechtavimo meno galėjo pavydėti
senosios Romos gladiatoriai ir,
manau, kad ne vienas iš jų apsvirtė
grabe džiaugsmo pagautas, kai salėje
ėmė švilpauti plieniniai espadronai. —
Džiu-džistas iš viso man nepatinka, o
dar labiau toks, kaip kad vakare jis
buvo parodytas. Čia dalgiu apsiginkla-
vusį žmogų nuginklavo per 30 sekun-
džių ir dar paguldė ant menčių. Tegu
velniai, aš visada dabar turiu saugotis
to džiu-džisto meistro, nes man jįsai
be didelio galvosūkio gali šlaunis iš-
sukti arba blaudzikaulius sulaužyti.
Kaip sudžiūvusius macus. —

Po vakaro programos mane Gabrusė
paklausė:

— O kas jus moko gimnastikos?

Jos balse skambėjo nerimas.

Suminėjau sporto vadovo pavardę. Ji
paraudo. Lyg šermukšnio uoga šalno-
je. Paskui prisiglaudė prie manęs. Jos
žvilgsnis pakilo ant turniko, ir aš iš-
girdau meilėje, svajonėse skęstantį
šnabždesį:

— Kad nors vieną šokį su jūsų spor-
to vadovu ... Kaip myliu aš tokius
žmones! ...

— Ach, tai tu tokia? ... — Ir žiau-
riai nutraukiau jos svajones:

— Jis vedęs!

— Vedęs? ... Kokia tragedija ... —
bejėgiškai pakartojo ji ir netvirtais
žingsniais atsitolino nuo manęs.

Sporto vadovo ženatvė vistiek ma-
nęs neišgelbėjo. Gabrusė susirado vie-
ną programos dalyvį ir po dviejų va-
landų prisiekė jam beprotišką meilę

tiek jo širdžiai, tiek tiems granitiniams raumenims, kurie jį lyg plunksną ant turniko mėtė. —

Va, matote, kokia nauda iš sporto vadovo mokslo: jis griaua tvirčiausius meilės rūmus taip greitai ir žiauriai. —

Kar. gr. Šidlauskas, Balys

IŠ MANO UŽRAŠŲ, KURIUOS LAIKAU PO RAKTU

Sausio mėn. 13 d.

Pirmadienis.

Kad žmogus truputį neprimatai, tai užsidedi akuliorius ir matai, kaip sa kalas. Be to, fanaberniai atrodai. Žymiai blogiau, jeigu neprigirdi: ruporo į protingo žmogaus ausį neįstatysi, o dėl kurtumo gali žiauriai nukentėti tiek pavasarį, tiek kitais metų laikotarpiais.

Štai mano kazemato draugas eil. Čėsbatas staiga apkurto — negirdi skyrininko komandų, nors plaučius išspiauk bešaukdamas. Teko skyrininkui komandos keliu kreiptis į garsiuosius daktarus. Argi leisi žmogų pačioje jaunystėje nuvysti?! Reikia rodos ieškoti.

Prirašė Čėbatui penkias ramybės vaizdus su tam tikro smėlio maišukais, kurie, anot daktarų, ne tik kurtumą, bet daugel ir kitų sunkių ligų gydo. — Reikia turėti viltį, kad eil. Čėbatai pasveiks ir skyrininkas vėl galės su juo be vargo susikalbėti... Tegu galai, nenorėčiau tokia bėgiai liga susirgti.

Sausio mėn. 17 d.

Penktadienis

Atmenu, kad buvo čėsbatai, kada žmogus šventai tikėjo, jog radijušas pritraukia lietu. Būdamas visų naujenybių karštas garbintojas, aš tada melsdavau, kad Dievas visiems tiems avinams daugiau proto duotų. Ale dabar, kas pasirodė! Šiandien jau aš pats šventai tikiu, kad tasai nelabojo išmislas ne tik lietu, bet ir ligas pritraukia! Ga-

li mane gedulingai muzikai grojant ant lauko užkelti ir iškepti, bet ir kepdamas šauksiu, kad radio ligas pritraukia, kad radio pačio pikčiausio peklos gyvenimo išmislas!

Va, kaip buvo. Žmogus aš sveikas nuo mažens. Teisybė, nuo ankstybos jaunystės įsižiūrėjau į tūlą Gabrusę ir retkarčiais mane ištinka širdies smūgiai, ale, tesaugo mane Dievas, ir dabar šie širdies priepuoliai yra maloniausios pilko gyvenimo valandėlės. Tikrasis mano sveikatos griovikas — radio. Prieš dvi ar tris savaites aš einu pro dalies ligoninę ir girdžiu muziką. Kad pilia maršą, net langai dreba. Nu, mislinu, svieto galas: ligoninėje, kur žmonės paskutinius atsidusėjimus leidžia, nei iš šio, nei iš to veselną muziką. Čia jau nebe gerai. Reikia pažiūrėti...

Įeinu.

Budintis sanitarijos viršila vaikšto po ligoninę maršo taktu ir dainuoja, tarytum būtų įsimylėjęs nekalčiausį padarėlį ar užmiršęs, kad ant pakaušio nebeturi nė vieno plauko. Ant pečių, matyti vietoj šautuvo, užsigriozdinęs sofa, kurion guldo nualpusius ligonius. Gi visi ligoniai iš džiaugsmo ar nusilpimo geležines lovas lanksto.

— Tegyvuoja radio! Tegyvuoja ūkio viršininkas, kuris nepamiršta mirštančių! — šuktelėjo vienas ligonių ir ligos nukamuotomis rankomis taip spustelėjo mane, jog visas žvaigždynas akyse pasirodė.

Iš tikro, ant stalelio stovėjo naujus čiukas radio aparatas, kuris skleidė net lauke girdimą maršą.

Pabuvau ligoninėje gal 5 minutes ir vėl išskubėjau savo keliais. Tą dieną buvo tankinė, — pylėm koją ant ledu apsitraukusios aikštės, net ausys prakaitavo. Gi rytojas dieną į laukus, ir aršiausias puolimas. Tegu pekla, pamislinau, būtų nebloga taip sau susirgus ir pradėjus merdėti. Ligoninėje

miegoti gali kiek nori. Čia tau ne kuopa, kur per metus nepritaikiai laiko susapnuoti Gabrusėlę. Čia vietoje maistas ir radio. — Oi, tu Dieve mano, kaip tik pamislinau apie tą radio, tai iš karto abi kojos aukščiau kelių ir nutirpo. Galvoje ėmė zvanyti, akyse migla pakilo, o nugara ėmė nepaprastai šalti. Žmogui, kai dar esi neženotas ir ne-falsyvai myli Gabrusę, nesinori lipti į grabą. Nutariau gelbėtis. Nueinu į ligoninę. Daktaras mane ilgai žiūrinėjo ir nesiskubino pripažinti, kad mano kojos nutirpusios ar nugara atšalus. Tačiau, kai prisiečiau, jog numirsiu ant ambulatorijos slenksčio, tai vistiek pripažino ligoniu. —

Sirgau 9 dienas. Tai buvo karališkos dienos, dienos skendėjusios muzikoje, miege, dienos, kuriomis valgydavau dvigubą porciją ir be mažiausios baimės žiūrėdavau į apdulkėjusius batus... —

Ką kalbėti ir dabar, kai tik išgirstu muziką, tuojau ima tirti kojos, akysėse raudoni burokai maišytis... Įvarėtasei prakeiktas radijušas nesveikatą mano žydinčion jaunystėn.

Sausio mėn. 23 d. Ketvirtadienis

Romanuose dažnai užtinku tokių aprašymų: žvaigždėta naktis, mėnulis sidabrinis, o tolumoje didelė, pasiutusiai aukštais bokštais pilis. Jos viename kambaryje, kuris skęsta rausvoje, lyg burokų rasalas, šviesoje — princesė. Ji ne šautuvą valo ir ne taikinius klijuoja, bet gulė baltuose pataluose ir negali užmigti. Laikrodis atskaito dvyliką, paskui iš eilės pirmą ir antrą. Karališkos giminės gaidžiai ima pranašauti besartinančią aušrą, o princesė dar nebuvo suglaudusi įmantriai nudažytų blakstienų.

Kad ją perkūnėliai, su tokiu nemigu ji tikrai tiktų mūsų kuopon. Va, būvau vakar kuopos budėtoju. Jūs gal

nesuprantat, ką reiškia būti kuopos budėtoju, tai reiškia būti motina, kuri turi budėti miegant didelei, didelei vaikų krūvai, tai reiškia būti tėvu... —

Budėti, kol tylos trimito balselis nenuskardeno rajonu, nėra itin sunku. Čia telefonu skambteli į miestą ir pasiguodi išgirdęs jos balselį taip arti ausies, čia šūkteli, kad draugai ruošę tūsi stovėti apdūmojimo adynų. Taip laikas ir slenka.

Taip buvo ir su manim. Iki 23 val. laikiausi be didelių kančių, tačiau apie 24 val. galą jau pekliskai pavydėjau romano princesei nemigo ligos. Atsisėdu ant taburetės, smakrą paremiu šautuvo vamzdžiu ir, rodos, tokioje nevigadnoje padėtyje tikrai neužmigsiu. Ale, kur tau, juntu, kad kažkas tempia už nosies. Pramerkiu akis — gi tvarkinys. Bijok Dievo, sako, nes miegok: apie tokį laiką visada ateina... Gera tau Dievo bijoti, pamislinau, kai žinai, kad tuoj eisi gulti, o aš dabar pragaro viduryje užmigčiau.

Pereinu skersai kambarį ir sustoju ties langu. Dangus žvaigždėmis pasipuošęs, lygiai, kaip tą vakarą. Mes sėdėjome ant suoloelio po žydinčiomis liepomis. Ji buvo taip arti manęs ir skundėsi, kad aš nepakenčiamai cibu-liais atsiduodu... —

Nedasvajojęs iki momento, kada patekėjo mėnulis ir aš klūpėdamas prisiekiau niekad nevalgyti cibulų, taip bestovėdamas ir užmigau.

Tvarkinys vėl išjudino mane iš letargo.

Kai žinai žmogus, kad tave pabudins, tai ir užmiegi, pamislinau širdies gelmėse. Na, ir įsčiau tvarkiniui pravėdinti kuopą, o pats vienas likau nervų tempti. Tarpiau nervus, matyti, neilgai, nes atsirėmęs pečiais ėmiau sapnuoti visai mandrų sapną, kuris, deja, tik nemandriai pasibaigė.

Sapnuoju, rodos, jog važiuoju pui-

kiausiu automobiliu ir taip supa, supa. Ant širdies gera, lengva ir malonu, lyg pulko krautuvėje pirmąją mėnesio dieną. Įvažiuoju į didelę gatvę. Pilna žmonių, šviečia puikiausios vitrinės, vaikšto mandrios damos, kurių antakiai ausis siekia, ir visos man šypsosi... Staiga pamatau aš savo Gabrusę ir suku automobilį tiesiai į ją, lyg norėdamas jos širdin įvažiuoti. Ji pradeda juoktis. Tokiu sidabriniai skardžiu balseliu...

Pabundu lengvai purtomas už peties. Pramerkiu dešinę akį, ir ką aš pamatau!... Prieš mane stovėjo budintis karininkas. Jis šypsosi... Diržo retezėlis plakėsi į kardo makštį ir skambėjo sidabro balseliu...

Žinoma, teks dabar patupėti atskirame kabinete, mane saugos, kaip nesuguso sūnų. Ale žinosiu, kad moterys ir sapne ir gyvenime nelaimę žino čija. Neveltui jos ir bažnyčioje kairėje pusėje stovi. —

1936. II. 14 d.

Pentadienis

Kas iš mūsų nemėgsta pūgai lauke siaučiant pasėdėti prie besikūrenančio krosnies? Juk tai pagundiškai graži pozicija — lauke pusto, audra siunta, o čia sau sėdi ir maloni šiluma pasiekia blauzdas, net per storus batų aulus. Oi, kai kada lengvai rašosi eilės apie dausus, baltąjį karnavalą, kaip lengva tokiais momentais iškilti į Parnaso viršūnes! Tačiau jau taip gyvenimas nuo amžių surėdytas, kad poetai ir pranašai visad turi nešioti kankinių vainikus. Panaši tragedija įvyko šiomis dienomis ir mūsų kuopoje: trys poetiškos širdys tapo paniekintos ir sutryptos pilkos realybės.

Visa įvyko antrame kazemate iš dešinės. Kariūnas Juzaponis parsinešė iš bibliotekos Volterio raštus. Na, Volteris, žmogus kariuomenėje netaršnavęs, tomus yra pirašęs apie visokias sielos bei kūno laisves, kuriomis Juzaponis taip susižavėjo, jog visai pamiršo beturįs naujausios laidos drausmės statutą. —

Lauke gerokai šąlo, o kazemate nebuvo itin šilta, gi krosnis, prikimšta sausutelaičių malkų, laukė tik užkuriama. Juzaponis ir iškėlė klausimą, kad krosnį reikia užkurti. Jam gyvai pritarė pora kolegų, ir po valandėlės skiaustus ugnies žibčiojimas žaidė kazemato prieblandoje.

Maloni šiluma būtų išėjusi į sveikatą, jei ne būrininkas, kuris išaiškino, kad krosnies negalima kada nori užsikurti. Esą reikia laikytis programos ir nereikia kėsintis atimti iš šlavikų duonos kąsnio. Visas reikalas atsidūrė daugiau, negu pas būrio vadą. O viršininkai visada tėviškai rūpinasi savo valdinių sveikata, nežiūrint šiluminėje ar kitokioje širdyje ji šlubuotų. Juzaponiui ir jo bendradarbiams išrašė vaistų, kurie šildo organizmą ir Sibiro šalčiams siaučiant: — po 3 valandas su sunkumais, kad galėtų apgalvoti, kaip kiauliškai biauirus daiktas mirti nuo šalčio. —

Ot ir gavosi graži istorija: — Volteris, besikūrenąs krosnis ir stebuklingas kuopos daktaras.

Jei turėčiau Dievo dovaną, šią temą panaudočiau dviejų dalių romanui parašyti, bet dabar reikia pasitenkinti vien antrašte!...

Kar gr. Šidlauskas

Leidžia Kariūnų Ramovė
Redaguoja ltn. URBANA VIČIUS SIMAS
